

MUNTANYA

4,30€ / ANY 134 / JUNY 2010 / **889**

TREKKINGS

Laugavegurinn, una visió íntima d'Islàndia

PIRINEUS

La Faja de las Flores d'Ordesa

EXCURSIONISME

La façana marítima de Begur

GEOGRAFIA

La Carta comarcal de Catalunya de Font i Sagué

PIRAGÜISME

Descens de l'Ebre català

III CONCURS DE FOTOGRAFIA DE LA REVISTA MUNTANYA

Guanya dos caps de setmana (hotel+forfets) a Vallnord (Andorra), o emporta't un material de primera classe per a la pràctica de l'esquí, a més d'un lot de llibres de muntanya.

BASES

PARTICIPANTS

Poden participar tots els fotògrafs, aficionats o professionals que ho vulguin.

TEMA

L'esquí i el seu entorn. Fotografies d'esquí de muntanya, nòrdic, alpí, snowboard o qualsevol altra de les modalitats que es puguin practicar a la neu, tant en l'àmbit esportiu com en la competició.

OBRES

Les obres es presentaran amb arxius digitals en format JPEG. Cada autor podrà presentar fins a un màxim de tres fotografies. La mida i el format recomanable és de 24 x 36 cm amb una resolució de 300 ppp.

PRESENTACIÓ

Les fotografies s'enviaran per correu postal, gravades en un CD o DVD. Juntament amb aquest CD/DVD s'hi adjuntarà la butlleta d'inscripció en un sobre tancat. A la coberta del sobre hi ha de figurar el pseudònim emprat, el mateix que ha de constar en el CD/DVD, i el títol de l'obra.

DATA D'ADMISSIÓ I ENVIAMENT

Fins al 30 de desembre del 2010, al Centre Excursionista de Catalunya (Paradís, 12, 08018 Barcelona).

JURAT

Serà designat per la Redacció de la revista *Muntanya* entre persones de prestigi reconegut en l'àmbit de fotografia de muntanya i entre els patrocinadors del concurs. La seva decisió serà inapel·lable i, si escau, resoldran les incidències que hi pugui haver.

Tema: Esquí

Guanyador
2 caps de setmana
(hotel + forfets)
per a dues persones a

HOTEL MÀGIC MASSANA ****
ABBA XALET SUITES ****

+ un lot de llibres

Conjunt valorat en 750 €

Finalista
pells POMOCA
ADVENTURE GLIDE i
motxilla FERRINO LITE 25
+ un lot de llibres

Conjunt valorat en 350 €

DECISIÓ

La decisió del Jurat es farà pública durant la primera quinzena de gener del 2011 a través del web www.cec.cat.

PREMIS

Guanyador: dos caps de setmana a VALLNORD (Andorra), en Hotel en AD (ABBA XALET SUITES****, HOTEL MÀGIC MASSANA****) i forfets per a dues persones, a més un lot de tres llibres.

Finalista: pells d'esquí de muntanya POMOCA ADVENTURE GLIDE, destinades a esquiadors de muntanya i a competidors amateurs, amb tecnologia Pomoca Safer Skin (70 % mohair, 30% niló); una motxilla d'equi FERRINO LITE 25, de polièster, amb butxaques per a sonda i pala, portapiolets, cinta de compressió i compatibilitat amb bossa d'hidratació, a més d'un lot de tres llibres.

ALTRES CONSIDERACIONS

■ Les fotografies premiades es publicaran a la revista *Muntanya* i s'enviarà gratuïtament un exemplar als concursants.

Informació i consultes: revista.muntanya@cec.cat / www.cec.cat

Lot de llibres:

- 100 anys d'esquí a Catalunya. Passions de neu. Antoni Real
- Objectiu infinit. L'ambiciosa i intensa creació fotogràfica d'Ignasi Canals i Tarrats. Josep Maria Cuenca - Ramon Barnadas
- Flora i vegetació. Josep Vigo i Bonada

BUTLLETA D'INSCRIPCIÓ: III CONCURS DE FOTOGRAFIA DE LA REVISTA MUNTANYA

Pseudònim _____

Nom i cognoms _____

Adreça _____

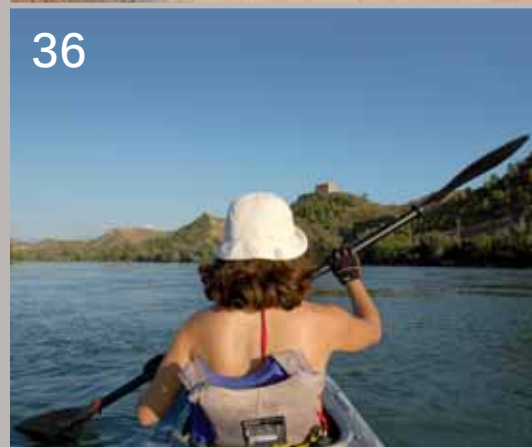
Població _____ CP _____

Telèfon de contacte _____ e-mail _____

Títol 1 _____

Títol 2 _____

Títol 3 _____

MUNTANYA

CENTRE EXCURSIONISTA DE CATALUNYA

Club Alpí Català

ANY 134 / NÚM. 889 / JUNY 2010

ARTICLES

- 6 La Faja de las Flores. Un bonic itinerari alternatiu per la Fraucata
Jordi Lloret Prieto
- 14 La façana marítima de Begur
F. Xavier Gregori i Rosa M. Comamala
- 22 Laugavegurinn, un trekking de contrastos a Islàndia
Esther Almagro García i Borja Bouza Badenes
- 30 Norbert Font i Sagué versus Pau Vila: les comarques de Catalunya
Jesús Burgueño
- 36 Baixada de l'Ebre en piragua (tram català)
Albert Arnau Trias

SECCIONS

- 5 Editorial
- 40 Vies d'escalada
- 42 Llibres i mapes
- 44 La motxilla de muntanya
- 49 Amics de la muntanya
- 50 Itineraris excursionistes

Portada: Laugavegurinn (Islàndia). Foto: Esther Almagro.

Redacció i administració
Centre Excursionista de Catalunya
Paradís, 10 i 12
08002 Barcelona
Tel.: 933 152 311
Fax: 933 151 408
revista.muntanya@cec.cat
www.cec.cat

Subscripcions
Tel.: 933 152 311
Subscripció anual: 24 € (sis números)

Publicitat
Tel.: 696 206 159
revista.muntanya@cec.cat

Dipòsit legal
B-545-1958

ISSN
0212-2111

Impressió en paper ecològic

Director
Ferran Alexandri
ferran@alexandri.cat

Edició i assessorament lingüístic
Estudi Ferran Alexandri
www.alexandri.cat

Secretari de redacció
Ernest Godó

Consell de redacció
Francesc Beato
Jordi Bernat
Joan Campaña
David Mengual
Enric Nosàs
Josep M. Sala
Valentí Zapater

Disseny i maquetació
Estudi Toni Inglès
www.toni-ingles.com

Cartografia
Albert Martínez

Impressió
IGOL, S.A.
www.igol.es

Publicació d'articles
Per publicar articles a la revista *Muntanya*, descarregueu-vos les normes de presentació d'originals a www.cec.cat (Publicacions, Revista Muntanya).

La revista *Muntanya* respecta les opinions expressades a través dels articles dels seus col·laboradors, però no les comparteix necessàriament, fent propis només els continguts de l'editorial.

El Centre Excursionista de Catalunya, a l'efecte previst en l'article 32.1, paràgraf segon del TRLPI vigent, s'oposa expressament a què qualsevol de les pàgines de la revista *Muntanya*, o una part d'aquestes pàgines, siguin utilitzades per a la realització de revistes de premsa.

Qualsevol acte d'explotació (reproducció, distribució, comunicació pública, posada a disposició, etc.) de la totalitat o d'una part de les pàgines de la revista *Muntanya*, requerirà l'autorització oportuna, que serà concedida per CEDRO (www.cedro.org).

La revista *Muntanya* és membre de:

Associació de Publicacions Periòdiques en Català

FORMACIÓ INDEPENDENT EN CADA ESPECIALITAT

- CFGM i certificat de 1r nivell d'Esquí Alpi
- CFGM i certificat de 1r nivell d'Esquí de fons
- CFGM i certificat de 1r nivell Surf de neu
- Certificat d'Excursionisme
- CFGM Alta Muntanya
- CFGM Descens de barrancs
- CFGM Escalada
- CFGM Mitjana Muntanya

CICLE FORMATIU COMBINAT DE GRAU MITJÀ

- CFGM Descens de barrancs
- CFGM Esquí Alpi o bé Surf de neu
- CFGM Esquí de fons
- CFGM Mitjana Muntanya

ÚNIC CENTRE DE L'ESTAT ESPANYOL 2 cursos 4 títols

CICLE FORMATIU DE GRAU SUPERIOR

- CFGS Esquí Alpi
- CFGS Esquí de fons
- CFGS Surf de neu

Joviat
Centre Formació Tècnica Esportiva

Castellciutat
25700 La Seu d'Urgell (Lleida)
T. 973 351 241
secretaria.seu@joviat.cat

www.joviat.com

XXVII Premi Pau Vila de recerca sobre geografia i ciències naturals 2010

El Centre Excursionista de Catalunya, per mitjà de la Secció de Geografia i Ciències Naturals, convoca aquest premi en homenatge a l'eminet geògraf Pau Vila, amb la finalitat de promoure i estimular l'excursionisme científic.

Es premiarà el millor article de recerca sobre geografia o ciències naturals de les terres catalanes. La dotació d'aquest premi és de 600 €.

Trobareu les bases a www.cec.cat (impresses en díptics a l'Àrea d'Atenció al Soci).

Centre excursionista de Catalunya · Paradís, 12 · 08002 Barcelona · 933 152 311

Ven a conocer ISLANDIA

Circuitos con guía de habla española

- Joyas de Islandia (8 días)** desde **1.699€**
- Gran Tour (11 días)** desde **2.450€**
- A su Aire Fly & Drive (8 días)** desde **1.585€**

Tels. 93 207 69 22 - 91 547 60 94

www.islandiatours.es

Preparem l'estiu

Per començar a trepitjar l'alta muntanya d'estiu un bon recorregut pel Pirineu d'Osca, a l'alta vall d'Ordesa, és la Faja de las Flores, un indret bellíssim que no pot deixar indiferent a ningú, sobretot per la geologia, el paisatge elevat i l'observació de la flora estival. Aquí us el presentem amb un itinerari alternatiu per la Fraucata.

Les muntanyes costaneres de vegades són poc valorades, però tenen un encant especial, sobretot feréstec, que cal no oblidar i que recomanem de conèixer amb profunditat tant a l'hivern com a la tardor o la primavera. Ja iniciàvem el 2010 amb un reportatge sobre les cales del cap de Creus; proseguim ara amb la façana marítima de Begur.

Una bona proposta per a aquest estiu també pot ser fer un trekking a Islàndia, la terra del gel, un dels països més sorprenents del món i un esclat paisatgístic únic, a través d'un itinerari lluny del turisme. La visió personal que ens aporten els autors d'aquest recorregut recorre el sud de l'illa en quatre etapes poc freqüentades.

Seguim, també, en aquest número de *Muntanya*, amb l'homenatge que enguany dediquem a Norbert Font i Sagué, on presentem ara i aquí la seva faceta com a geògraf, amb la cèlebre Carta comarcal de Catalunya, un dels tresors que es conserven a la Cartoteca del CEC.

I per acabar, una activitat plenament estiuenca: la baixada en piragua pel tram català de l'Ebre. Certament, el caiac i el piragüisme són esports que també ens poden oferir una bona perspectiva del paisatge natural; per tant, revistes com la nostra no poden deixar d'informar-vos-en.

Ferran Alexandri
Director de *Muntanya*

La seguretat a la muntanya

En una altre editorial vaig comentar que la Declaració del Tirol no és altra cosa que un codi de principis que haurien de guiar la pràctica dels esports de muntanya.

Per la seva mateixa naturalesa els esports de muntanya són difícils de concretar en un reglament, a diferència d'altres esports amb regles molt ben definides i de compliment obligat.

Això, en els esports de muntanya només es dona en el cas de les de competicions on es defineixen clarament les normes que els esportistes han de complir i que en bona part són per garantir la seguretat del participant i exigir un mínim de material d'autoprotecció.

Aquest interès per vetllar per la seguretat pròpia, i encara més per a tots els participants en la realització d'una sortida d'una certa dificultat, és sovint oblidat i fins i tot considerat innecessari.

¿Quantes vegades l'excusa del pes excessiu fa que es desestimi un cert material que en un moment determinat, com podria ser el fet de disposar d'una corda o de protegir-nos amb un casc, ens permetrien estalviar-nos possibles rescats o accidents amb greus conseqüències?

El fet de prescindir de determinats elements de seguretat no ens fa millors muntanyencs, ans al contrari. Cal vetllar per la nostra vida i la dels altres que comparteixen una mateixa activitat.

Ja sé que les meves advertències tindran poc ressò, però em sento moralment obligat a fer-les.

Josep Manel Puente
President del CEC

A Islàndia, tot i anar caminant, el paisatge canvia molt de pressa i cal seure per gaudir-lo. No vaig poder evitar treure la càmera per immortalitzar aquell instant d'immensitat. La intenció de la fotografia va ser reflectir els tres plans que vivia en aquell moment: el terra bru i erosionat que trepitjava, un segon pla d'un món verd que queia davant meu, poblat d'antics volcans ara coberts de vegetació i un llac blau intens; i un tercer pla dominat per la glacera, blanca i llunyan, que assoliríem tres dies després.

Fotografia:
Esther Almagro.
Càmera:
Canon EOS 400D.
Objectiu:
Tamron 17-50 f/2,8 a 17mm.
Exposició:
f/8 1/400s ISO 100, RAW.

Primer sector de la Faja des de Cotatuero. És aquí on trobem les flors de neu. Al fons, en primer terme, el circ de Carriata i el Tozal del Mallo; darrera de tot s'enlaira la serra de Tendeñera.

LA FAJA DE LAS FLORES

Vall d'Ordesa

Un bonic itinerari alternatiu per la Fraucata

Text i fotos: **Jordi Lloret i Prieto**

Per a molts excursionistes la Faja de las Flores és un dels recorreguts més bonics que es poden fer pel Pirineu d'Osca. Un indret que mereix de ser conegut per tothom qui s'estimi la natura i que estigui disposat a tressar unes horetes muntanya amunt.

Finalitzem la volta per la Fraucata i ens trobem de cop amb l'immens trauc de Cotatuero. Davant nostre, a l'altra banda del circ i gairebé dalt de tot de la cinglera més alta, comencem a distingir l'estreta ranura de la Faja.

La Faja de las Flores es una típica faixa calcària formada a les juntes d'estratificació que es desenvolupen de forma pràcticament horitzontal per sobre de les grans parets del vessant dret (septentrional) de la vall d'Ordesa. Un escenari esplendorós amb unes perspectives excepcionals. Discorrem des del circ de Carriata, a l'oest, fins al circ de Cotatuero, a l'est, travessant tota la immensa convexitat del Gallinero a una cota mitjana de 2.450 m, just 1.100 m per sobre de la Pradera, el lloc on aparquen cotxes i autobusos i on s'inicia la marxa a peu per recórrer Ordesa.

L'itinerari habitual, recomanat per gairebé totes les nombroses guies de la regió i també a les ressenyes que es publiquen a Internet, consisteix, a grans trets, en pujar des de la casa Oliván (situada a 1.300 m i un parell de quilòmetres abans de la Pradera venint des de Torla) fins a la part superior de Carriata, a 2.400 m; s'agafa la Faja que es distingeix fàcilment a la dreta i se segueix cap a l'est per arribar a Cotatuero. I aquí cal davallar més de mil metres per tornar a la vall d'Ordesa i retrocedir riu Arazas avall fins a la Pradera, on ens espera el nostre cotxe o, en temporada turística, l'autobús del parc nacional que ens durà a l'aparcament gratuït a Torla. Sis o set hores a bon ritme.

En resum: un dia sencer caminant amb gran part del temps dedicat a l'esforç per enfilar-se i després baixar més d'un quilòmetre de desnivell, i tant sols uns escassos 90 minuts per gaudir de l'esplèndid panorama. Úniques complicacions: fàcils clavilles de Salerns a l'ascens per Carriata, evitables pel pas de la Fajeta, i unes més complicades i ineludibles a la baixada per Cotatuero, senzilles per qui està acostumat al pati, però terrorífiques per a qui pateix vertigen.

Nosaltres vàrem dissenyar un senzill itinerari, diferent del convencional, i que ara us proposem amb detall. La premissa era poder passar com més temps millor fruit dels paisatges, sense cap pressa. Fins i tot, romandre almenys una nit bivaquejant al cor del lloc que ens semblés més bonic. I per això ens calia disminuir el temps d'ascensió, o sigui, estalviar-nos gran part del quilòmetre de desnivell. Per aconseguir-ho calia pujar amb transport públic fins a Góriz i dirigir-nos a la Faja pel llarg camí que circumda la Fraucata. I així ho vaig dur a terme dos cops gairebé seguits, primer el darrer cap de setmana de juny amb un bivac i, tant em va complaure, que vaig tornar a mitjan juliol i encara va ser millor, amb dos bivacs. Vaig comptar amb la bona companyia de la Montserrat Ubach i dels meus companys de barrancs, en Vicenç Fernández i en Roman Montull. Amb els apunts presos en aquestes dues excursions us ofereixo ara aquests suggeriments per si encara no heu fet la Faja o la voleu repetir de forma original i més relaxada.

Per la Fraucata

Comencem amb la reserva telefònica de les places necessàries a l'autocar per muntanyencs que surt de Nerín a les cinc del matí del dissabte i que et deixa una mitja hora més tard a uns 2.100 m, a prop i al peu de Cuello Gordo (2.190 m) en el vessant sud de la molt fotogènica capçalera d'Ordesa. Prèviament havíem reservat també a l'alberg de Nerín per la nit de divendres.

Un cop sortim del vehicle, caminem xano-xano, tot i que fa fred, fruit al màxim de la sortida del sol sobre aquest circ majestuós. Fem la curta pujadeta al coll, seguim les faixes occidentals de la serra de Custo-

dia i en un parell d'hores, pràcticament sense desnivell, arribem al Refugi Delgado Ubeda (més conegut com Refugio de Góriz) a 2.195 m. Al fons s'aixeca magnífic el Mont Perdut amb els altres tresmils que formen la serralada calcària, i aïllades clapes de neu fan encara més atractiu tot el paisatge que ens envolta. Som a Góriz just a temps de prendre l'últim torn d'esmorzars, bufet lliure amb cereals, galetes, magdalenes, cafè, llet... bona relació de qualitat i preu.

A les 9 ens acomiadem dels companys Manel Quiroga i el seu fill Nico, que ens han acompanyat fins aquí i ara segueixen cap a la Cola de Caballo; empenem, sense cap possibilitat de pèrdua, el camí cap a la Fraucata, també coneguda com a Tobacor, que és el seu cim, amb 2.769 m. Primer baixem a creuar el barranc de Soaso pel lloc factible més proper al refugi. Comencem un suau i relaxat ascens des dels 2.150 m fins vora dels 2.500 m seguint un corriol que recorre el vessant sud. Un excel·lent balcó que s'aboca sobre la vall i que en dues hores de passeig i de fer fotos ens trobem davant del gegant i impressionant trauc del circ de Cotatuero. Només per veure aquest embut immens ja val la pena l'excursió. ¡Quin panorama! Al nord, amunt, als 2.807 m, per primer cop avui contemplem la Breca de Roland i tota la sèrie de cims que l'escorten. Quina temptació agafar qualsevol camí i perdre'ns per aquestes muntanyes, però la Faja ens espera.

Rodejant Cotatuero

Davant nostre a l'esquerra, a més d'un quilòmetre i mig en línia recta a vol d'ocell, veiem inconfusible l'inici de la Faja, el nostre objectiu. De lluny es com una ranura just per sota de la cinglera més enlairada de la muntanya. Ens havien dit que pujant per Cotatuero hi havien grans possibilitats de no trobar el camí exacte per arribar al començament, però des del punt alt per on hem accedit no hi ha cap dubte. També des d'on estem podem construir perfectament l'itinerari que ens separa de la Faja: es tracta de no perdre alçada; hem de donar tota la volta al circ. Més de dues hores caminant per un paratge de bellesa enorme. En tot moment seguim corriollets fressats i tenim a la vista el que ens queda per recórrer. Impossible perdre's.

Aquesta ruta que circumda Cotatuero no apareix a cap dels mapes més moderns que coneixem: ni a l'excel·lent 1:15.000 de Miguel Angulo (publicat per Sua Edizioak, que és el que he escollit per obtenir totes les alçades i toponímia que surten en aquesta ressenya) ni al de Alpina a 1:40.000, ni a l'antic de Piolet a 1:25.000. Tots aquests plànols proposen corriols que fan un brutal descens d'uns quants centenars de metres pel cantó est de Cotatuero per ascendir-los a continuació per l'oest. Realment hi ha sobre el terreny un viarany molt marcat que només perd uns pocs metres d'alçada i que dona tota la volta al circ per la part superior, pels voltants de la corba dels 2.300 m, arribant a un punt màxim a 2.395 m al peu del vessant meridional del Descargador (2.627 m).

ALBERT MARTÍNEZ (BASE GOOGLE MAPS)

La Fajeta, preàmbul o colofó emocionant de la Faja. Estret balconet d'un centenar de metres de recorregut que permet evitar les clavilles de Salerns al circ de Carriata, tant si es fa de baixada com de pujada.

Nosaltres vàrem dissenyar un senzill itinerari, diferent del convencional. La premissa era poder passar com més temps millor fruit dels paisatges sense cap pressa

El camí al refugi de Góriz venint des de Cuello Gordo ens regala una de les millors vistes de l'espectacular capçalera de la vall d'Ordesa.

Mentre el recorrem ens anem entretenint amb tot el que veiem, amb els isards que ens anem creuant, amb les roques i les morfologies d'erosió glaciària i de dissolució de la calcària, amb els rierols que ragen de les geleres i s'escolen pels plans verds de l'alta muntanya, amb les mil tonalitats de la catifa de flors que ens envolta per tot el camí, amb els vermells, els grocs i tots els colors que esclaten, lluent i contrastats.

En aquest sector trobarem molts llocs on prendre aigua per anar reomplint les cantimplores. Dúiem pastilles purificadores, però no les vàrem utilitzar, perquè era aigua corrent procedent del desglaç i semblava molt neta. Això sí, anàvem amb un quart de quilet de pols per anar fent beguda isotònica, i això ens va ajudar a donar-li sabor, i també perquè ens tragués realment la set i recuperéssim constantment els electròlits perduts per la suor.

Abandonem Cotatuero, deixant el descens de les famoses clavilles per una altra ocasió i ens endinsem a la Faja. Les clàssiques 32 clavilles van ser instal·lades l'any 1881 pel ferrer de Torla, Bartolomé Lafuente, amb l'ajut de Miguel Bríngola, per encàrrec del caçador anglès Richard Buxton que volia disposar d'un accés més fàcil per a les seves incursions. Varen cobrar 50 duros per la feina. En els darrers anys han estat remodelades i proveïdes d'un cable de seguretat tipus via ferrada. El més

normal és agafar-se del cable amb les mans però, si es vol, es pot dur arnès i baga d'ancoratge per assegurar-se de forma correcta.

I per fi... la Faja

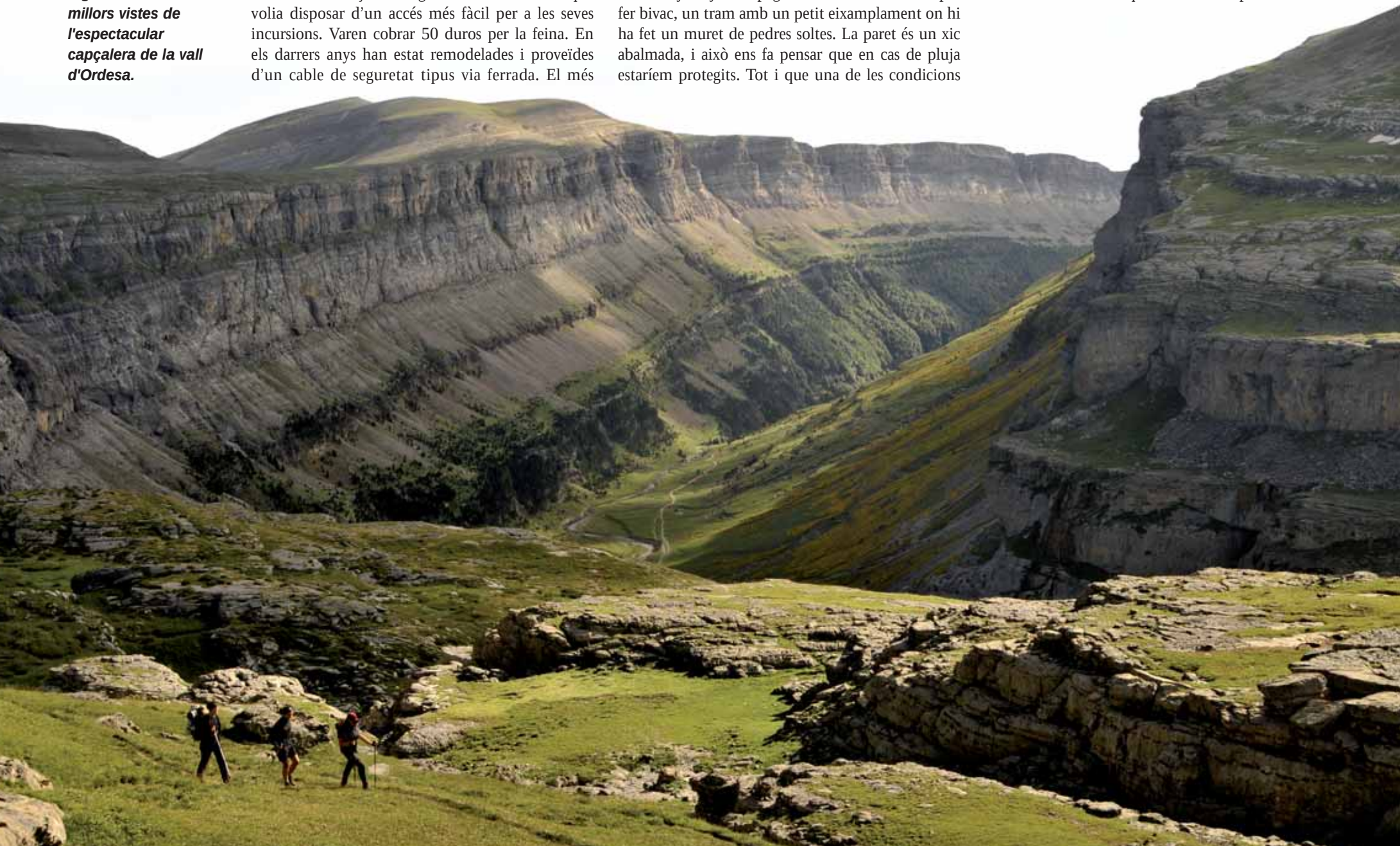
La Faja se'ns presenta com un recorregut bastant aeri, penjat al mig de les parets gairebé verticals del Gallinero. Per a nosaltres, avesats a vies ferrades, barrancs i avencs no significa cap problema, però ens adonem que alguns trams, sense tenir cap risc objectiu, poden oferir problemes a qui tingui aprensió a les alçades. Es un camí fàcil, a vegades estret, que discorre mil metres per sobre de la vall d'Ordesa. Però convé anar-hi quan la neu ha desaparegut de la faixa, perquè en cas contrari sí que pot ser perillosa.

Enfront, a l'altra banda d'aquest magnífic canyó glaciària, i mig amagada entre el bosc que ocupa el vessant meridional, distingim la llarga Faja de Pelay, menys atractiva que la de Flores, però també maca i digna de ser recorreguda. Veiem també clarament el sector terminal, la Senda de los Cazadores, que baixa molt dret els darrers 600 m, des del Mirador de Calcilarruego (1.980 m) fins a prop de la Pradera.

A mitja Faja ensopeguem amb el lloc idoni per fer bivac, un tram amb un petit eixamplament on hi ha fet un muret de pedres soltes. La paret és un xic abalmada, i això ens fa pensar que en cas de pluja estariem protegits. Tot i que una de les condicions

per garantir l'èxit d'aquesta excursió és consultar abans la meteo a Internet i escollir un cap de setmana amb previsions sense precipitacions. Això, juntament amb un bon sac, ens estalvien el pes de la tenda. En aquest balcó privilegiat dormirem la nit de dissabte a diumenge de la primera excursió. Sopes i pasta bullits en un lleuger fogonet d'alcohol, ganyips, capricis energètics, tota l'aigua que volem i, cansats després d'una curta nit a l'alberg de Nerín, ens fiquem als sacs a les vuit de la tarda.

Segurament ja sabreu que el nom de la Faja li ve de les moltes flors que hi ha a l'extrem oriental (Cotatuero), especialment la flor de neu o edelweiss (*Leontopodium alpinum*). A la primera excursió, a finals de juny, malgrat una gran riquesa de tota mena de floretes de muntanya en tot el trajecte només vàrem veure un parell de petits exemplars d'aquest bonica flor alpina. A la segona excursió a mitjans de juliol, en canvi, el nombre de flors al llarg dels camins encara era molt més abundant i a l'inici de la Faja calculo que vàrem trobar més de mig miler de flors de neu, solitàries, en grups de dues o tres, en poms de deu o més, en petites praderies amb la cinquantena d'exemplars.

Dades pràctiques (estiu del 2009)

Servei regular de microbusos de Nerín. Per la pista d'accés limitat que uneix Nerín amb Torla per la serra de las Cutas. Sortides a les 5 i 7 del matí per deixar els excursionistes a uns 2.100 m d'alçada a prop de Cuello Gordo (2.190 m), no gaire lluny del mirador de Sierracils. I recollides a les 6 i les 8 del vespre (Tel.: 974 489 024; 14 € anar i 19 anar/tornar). Convé reservar. Funcionen des de començaments de juny. Molt utilitzats pels muntanyencs per anar al refugi (dues hores), pujar al Mont Perdut o un altre tresmil, agafar el bus de tornada i ser de nou al poble en només un dia. També és interessant si es vol fer Ordesa de baixada, pel fons de la vall o per Pelay-Cazadores, però aleshores cal comptar amb la recuperació del cotxe que ens ha dut a Nerín, amb un segon vehicle o taxi des de Torla.

Microbusos regulars de Torla. Per la mateixa pista d'accés limitat, però en sentit contrari (Tel.: 630 418 918). Servei per a turistes que et recull (a l'hotel, a l'aparcament o a la Pradera, si vols deixar allà el teu cotxe per fer una travessa) i et porta també fins prop del Cuello Gordo. Anar i tornar 25 € per persona. Va fent parades i curtes excursionetes guiades als tres o quatre miradors penjats sobre el vessant meridional d'Ordesa, amb excel·lents vistes del fons de la vall i de les parets septentrionals (Carriata, Flores, Cotatuero, Fraucata...). Activitat apta per a tothom, des de gent gran o no caminadora fins a muntanyencs que poden baixar a la meitat del trajecte, just al final de l'anada i seguir a peu, menys de dues hores sense desnivell, per arribar descansats a Góriz, amb l'avantatge, si volen baixar Ordesa, que el vehicle és al fons de la vall.

Lloguer de vehicles. També es pot llogar el vehicle sencer per sortir a qualsevol hora, però en aquest cas el cotxe ens deixa 4 km abans de Cuello Gordo, ja que, a conseqüència de las famoses picabaralles entre els responsables del parc, els regidors de Torla i el polèmic batlle de Fanlo (poble al qual pertany Nerín), quan aquests vehicles públics turístics que pugen de Torla ho fan per acostar excursionistes al Refugi de Góriz no poden passar del límit de tots dos municipis; per tant, cal baixar al Collado de Diazas (2.140 m), al peu de la Punta Acuta (2.235 m). Amb això, l'aproximació al refugi passa de dues a tres hores, però almenys el desnivell segueix sent insignificant. Amb els 80 € que ens costa llogar el taxi sencer no ens estalvien gaire temps (la pujada des de la Pradera al refugi, resseguint tota la vall fins a la Cola de Caballo i ascendint per les clavilles de Soaso costa unes quatre hores; una bonica i clàssica excursió que, en tot cas, s'ha de fer mes d'un cop a la vida), però sí que ens lliura totalment dels 900 m d'ascens.

Taxis de Torla. Per anar a Nerín costa 50 € recollir un vehicle, si des d'aquest poblet hem agafat el microbús i hem seguit a peu fins a la Pradera (de la Pradera a Torla es baixa amb l'autocar del parc en temporada i en autoestop fora de temporada.(Tel.: 974 486 243 / 974 486 153).

Refugi de Góriz. És imprescindible fer reserva amb molta anticipació si volem fer-hi nit. El refugi disposa de mantes. Si només es vol prendre un àpat, també convé trucar abans per informar-se de les perspectives horàries i de la disponibilitat. Tenen bones informacions sobre l'estat i les possibilitats de les excursions. Fan descomptes per als federats. (Tel.: 974 341 201 / www.goriz.es). Des del 2010 ja es poden fer reserves per Internet.

Albergue Añisclo.

Nerín. 12 € la nit en dormitoris de diverses places, amb lliteres (Tel.: 974 489 100).

Hotel El Turista.

Nerín. (Tel.: 974 489 016).

Autobusos de Torla a la Pradera. 3 € en un sentit i 4,50 € anar i tornar. Funcionen per Setmana Santa, de l'1 de juliol al 13 de setembre i (el 2009) el pont del 12 d'octubre. Diuen que serveixen per evitar la saturació de vehicles al fràgil ecosistema de l'inici d'Ordesa. Els cotxes particulars es deixen en un gran aparcament públic gratuït a Torla. Fora d'aquestes dates de màxima afluència turística es permet accedir amb mitjà de locomoció propi fins l'aparcament de la Pradera.

Per a més informació:

Parque Nacional de Ordesa y Monte Perdido

Tel.: 974 486 472. www.ordesa.net

Oficina de Turisme de Torla

Tel.: 974 486 378

Arribant al punt on un gran bloc molt característic gairebé talla la Faja. Venint des de Cotatuero ja estem al final; al davant tenim Carriata, i de seguida veurem el camí de baixada cap al fons de la vall.

El descens de Carriata

Diumenge matinem i seguim l'horeta escassa que ens falta per arribar a Carriata. Un altre circ impressionant i d'una enorme bellesa, tot i que és inferior en volum a Cotatuero. També aquí hi trobem fàcilment el camí i comencem a davallar els 1.000 m que ens separen de la casa Oliván. Tot seguit d'iniciar el descens arribem a una bifurcació: per l'esquerra, qui vulgui prescindir de les clavilles pot baixar per un pendent molt fort fent un seguit de zigzagues. Nosaltres escollim l'opció de les clavilles de Salarons. Una primera tirada vertical, fàcil, una curta caminada i un segon tram equipat, més esglaonat i encara més senzill. A cap dels dos no hi ha cable i tampoc no fa cap falta. A la nostra esquerra veiem clarament la Fajeta, una estreta repisa enfront de la vertical paret del Gallinero, que porta als que han escollit baixar pel camí en pendent i on modernament s'ha col·locat un cable passamans.

També, des d'aquest punt es pot arribar ràpidament al proper cim del Tozal del Mallo (2.254 m), que després, a la baixada de Carriata, ens servirà tota l'estona de fotogènic teló de fons.

Seguim baixant fent amples giragonses. A la cota 1.750 m creuem el rierol que baixa per Carriata i a

l'esquerra veiem una desviació que aquest cop no prenem. Es l'accés a la Faja Racún (o Racón), una altra faixa a mitja alçada del Gallinero, quelcom menys espectacular que la de Flores, i que també porta a Cotatuero, però ja per sota de les seves clavilles, i d'allà segueix encara més cap al circ final d'Ordesa per les faixes Petazals i Canarells. ¡Quants racons interessants que té aquesta vall glacial!

En poc més d'una hora i mitja de descens passem dels prats d'alta muntanya als trams intermedis d'avets i grèvols, i finalment a l'ombrívol bosc de pins que ens acosta a la cota 1.300 m. Arribem a la casa Oliván i caminem els darrers quinze minuts carretera amunt fins la Pradera. Aquí ens espera un segon cotxe, perquè, per poder organitzar aquesta excursió ens ha calgut venir amb dos vehicles. Divendres a la tarda havíem quedat aquí mateix; havíem deixat un dels cotxes i amb l'altre havíem anat a Nerín. Ara, baixem cap a Torla i a les dues de la tarda del diumenge estem a Broto menjant un saborós i econòmic plat combinat. Marxem a Sarvisé, on prenem la carretera interior a Nerín per recuperar l'altre automòbil i cap a casa.

Al llarg de totes dues excursions hem tingut la gran fortuna de trobar-nos sols la major part del

temps. En arribar a la Faja a mitja tarda només ens creuàvem amb els darrers excursionistes que s'afanyaven para anar a baixar Cotatuero. I de dia, després de la Faja, només coincidírem amb aïllats grupets que anaven ascendint a poc a poc Carriata. Aquesta solitud afavoreix que els encontres amb fauna, tots dos cops, hagin estat molt abundants. Marmotes a dojo en els pedregams a prop del refugi i aïlladament al llarg de tot l'itinerari. Isards també per tot arreu: a Fraucata i sobre tot a cinc o sis diferents indrets al llarg de la gran volta a Cotatuero. I també a Carriata, en grupets o parelles. Aquesta riquesa faunística era el que faltava per completar una excursió suau, poc perdedora i molt agradable per uns racons d'un atractiu molt alt.

Tram superior de les clavilles de Salarons a Carriata; el més vertical i sense cable. ¡O això... o la Fajeta!

La baixada pel bonic circ de Carriata, més avall, ja de les clavilles, amb el Tozal del Mallo de teló de fons.

LA FAÇANA MARÍTIMA DE BEGUR

Per Sesfalugues,
Aiguablava,
sa Tuna, sa Riera
i l'illa Roja

Text i fotos: F. Xavier Gregori i Rosa M. Comamala

Suggestiu i dur periple que ens permetrà intimar amb la característica aspror d'aquesta vigorosa costa begurenca, que ens brinda en el seu recorregut circular uns enclavaments naturals d'una gran vàlua. Els senders, generalment evidents i de bon caminar, alternen zones urbanitzades on el paisatge és sempre present.

L'illot del Pa de Pessic amb la mar engrescada, arribant a la platja de Sa Riera. També es veu el camí de ronda ben penjat.

Begur és un poble amb una profunda personalitat històrica, fruit d'una intensa existència. A l'empara del seu castell medieval, corallers pescadors indians i surotapers han protagonitzat pàgines brillants d'una història que es reflecteix a cada carrer, a cada casa i a cada racó del poble.

L'itinerari

Entrem a Begur per la carretera de Regencós GI-653, sortegem un giratori i de seguida localitzem, a l'esquerra, l'aparcament de la Font de Baix (180 m), que és a tocar del parc de l'Arbreda. Sortim de l'a-

parcament i comencem a caminar per la carretera de circumval·lació per travessar-la en direcció al cementiri, no gaire lluny. Allà prenem amunt el passeig de sa Miranda (ruta del GR 92) fins a la plaça Forgas. D'aquest punt hi ha una panoràmica excel·lent del poble en primer terme, amb el castell medieval que presideix el conjunt. Arribem a la parada de l'autobús, on comença el carrer Camp d'en Forgas, a mà dreta. Deixem Begur, baixant per aquest carrer que, als afores, passa a ser la carretera GIP-6531. Anem davallant tranquil·lament per un vial ciclopedestre que segueix segregat pel costat de

*Pàgina anterior:
El cap de Begur amb
l'edifici del Semàfor,
de camí a la platja de
Sa Tuna, des d'un
petit mirador ran del
cingle.*

L'accessible península des Plom des del camí de ronda, molt a prop del racó de s'Aixugador, arribant a la platja de Sa Tuna.

la carretera i arribem a la cruïlla que duu a Fornells i Aiguablava cap a l'esquerra. Travessem, i a l'altre costat trobem la senyalització vertical del GR 92 (28 min – 166 m). Deixem l'asfalt i entrem per un vial de terra que després de passar la finca de la Sibyle ens planteja una alternativa de camins, davant el xalet Can Montcal. Deixem el GR per una estona, i tirem a la dreta per un camí carreter que té un senyal de sense sortida. Anem per dins d'un bosc primigeni mediterrani fins al seu final, a la part del darrere de les instal·lacions d'un camp de tennis. Continuem endavant per un corriol que s'endinsa bosc amunt, en direcció sud, fins a un punt alt del suau vessant carener. Tot seguit anem costa avall per un terreny sorrenc, mig boscos antany cremats, baixant per un sender cada cop més evident i ample, per acabar sortint a la pista Camí Vell de Tamarit (15 min – 125 m). De moment no deixem la pista i la seguim avall fins a un gir tancat. Senyalització vertical del GR (104 m). Abandonem la pista entrant pel ramal de l'esquerra, i de seguida ens acostem als camps de mas Llord. Plafó informatiu d'aquest espai d'interès natural. Entrem a la dreta per un accés barrat amb un cable que ens duu a vorejar els cultius d'aquest ruïnós mas, que es passa per l'esquerra. A l'extrem dels camps continuem per un corriol que travessa una porció de bosc una mica embrossat que ens treu a un camí traverser. Ara

seguim amunt pel camí vell d'Aiguablava que ens ve de la dreta. Senyals de GR de la variant a Begur per la costa. Anem pujant i acabem sortint al coll de ses Falugues (0h 55 min – 121 m). Situat en una petita carena, on coincidim amb l'extrem nord d'una barriada de l'urbanització d'Aigua-xelida. Senyalització vertical del GR 92. Deixem opcionalment per una estona el camí d'Aiguablava i enfilem pel corriol que ens duu, per un terreny cremat de fa temps, fins dalt del puig de ses Falugues. Després de solucionar els petits obstacles naturals que presenta aquesta curiosa orografia, assolim la muntanya de ses Falugues (1h 10 min – 178 m). Emergint per sobre els pins, aquest rocós puig esdevé un promontori carener ample i configurat per uns amuntegaments granítics erosionats que el fan singular. La vista abasta un ample territori costaner, que abraça des del cap de Begur, al nord, fins a la torre de guaita de San Sebastià, damunt de Llafranc.

Les falugues són éssers femenins de la mitologia catalana, menuts com un gra de sorra que resideixen prop del mar i a les coves que porten el seu nom.

De tornada al collet (11 min), descendim pel carrer de la Cova del Bisbe fins a coincidir amb la carretera d'Aiguablava que va baixant a mà dreta. Al final de la zona d'aparcament, prenem un passatge entre les cases que ens duu a la sorra de la platja d'Aiguablava (1h 35 min – 2 m).

Realment privilegiada geogràficament, mostra unes aigües d'infinitis matisos blaus, que descriuen a la perfecció el topònim. L'indret no té parió, i entrada la primavera o en els asserenats dies de la tardor, és quan de veritat es pot gaudir dels seus encants. En un promontori encinglerat que tanca la cala hi ha el Parador de Turisme d'Aiguablava, inaugurat el 1966. Des de la sorra, anem a trobar unes escales que connecten amb un exquisit tram de camí de ronda i de seguida tornem a ser arran de mar, a la caleta Port d'Esclanyà (10 min – 1 m), espai que comparteix amb la veïna caleta dels Tries. Deixem el lloc per unes escales i ens entaforem pels passadissos de la finca casa Cruylles, que tenim al damunt nostre. A la sortida d'un carreró tombem a la dreta i continuem en direcció al mar entre un olivar (paratge de s'Armanac) i el mur d'una finca. Al final sortim d'entre unes cases per uns graons a la platgeta d'en Malaret (10 min – 1 m). Encisador racó. Continuem costejant i de seguida estem recorrent el resguardat port de ses Orats. La senyalització GR ens mena per una estretor entre les cases que ens duu a passar per l'entrant d'es Cau, l'embarcador de casa Rosa, magnífica mansió obra de Duran i Reynals (1945), i de seguida entrem a recórrer el port de Fornells (1h 43 min – 3 m). Passat el port, avancem per la peculiar geologia pètria de Ses Planelles i sense més anem a parar dins l'entrant rocós de la cala de n'Estasia que conserva un vell embarcador. De la platjola pugen unes altes escales en zig-zag que arriben fins a un nou tram de l'originari camí de ronda. Passada la font de n'Estasia ens alcem pel costat d'un rec canalitzat, es pugen unes escales i sortim al carrer de la Platja Fonda (12 min – 30 m), que anem a conèixer. Es troba enfonsada en un desnivell important respecte al camí que hi duu. Cal baixar una llarga escala abans de descobrir aquest paratge recondit i salvatge de color pissarrós. De la platja Fonda tornem a pujar (8 min) i anem carrer amunt fins arribar al pont que passa el rec de ses Gralles. Allí la ruta gira a mà dreta i s'entafora per un passadís amb graons, intercalats pel mig de les finques. En sortir-ne, abordem el carrer ses Gavines, que caminem cap a la dreta i que de seguida s'acaba en una placeta rodona per on s'entra a terreny boscos. Ara continuem amunt pujant fort, fent costat amb una tanca metàl·lica, i un cop dalt sortim davant l'entrada d'una casa. Indicador de rutes (9 min – 99 m). Molt a prop tenim un revolt tancat de la carretera de Fornells on hi ha el mirador d'Aiguablava amb bancs i una font. Es referma la pujada, al principi per dins del bosc espès de vegetació on els pins s'acompanyen d'alzines i alguns ullastres. Anem superant esglaonadament les feixes que la ruta talla costerudament. Una vegetació atapeïda de llentiscle, romaní i garric esgarrapacames, omplen el sotabosc. Superat el sostingut desnivell, anem a parar a l'entrada de la finca casa Candida, quasi bé dalt de la carena, al paratge de Ses Costes (2h 30 min – 250 m).

Cal dir que malgrat la urbanització del territori, que s'ha enfilat pels vessants de la muntanya fins pràcticament al capçal del puig de Son Ric, l'indret manté el seu encant. Anem cap a la dreta i molt a prop trobem una senyalització vertical que ens mena per un corriol (camí de Feixes) que s'allarga fent costat amb la tanca d'una finca a la dreta. Passat un punt alt panoràmic a 252 m d'altitud (cota màxima de l'excursió), el camí va baixant per dins la pineda; més avall sortim a un replà a prop de la

Panell informatiu al paratge d'interès natural de mas Llor.

Dades

Situació:

Baix Empordà.

Població de referència:

Begur.

Punt de sortida i arribada:

aparcament de la Font de Baix.

Horari:

6 h 10 min.

Desnivell

acumulat:

1.017 m.

Altitud màxima

assolida:

252 m.

Distància:

22,78 Km.

El panoràmic indret del mirador de Ses Falugues, ran el marge del cingle que s'esllavissa de mica en mica.

Pàgina següent: El trajecte fins a la platja de Sa Tuna és d'allò més fotogràfic fins a arribar d'entre les cases al passeig de l'Ancora.

carena, en terreny descobert. Estem al peu del puig de sa Guàrdia (7 min – 236 m) que dona nom al serrat contigu que s'allarga fins al cap de Begur. Els vessants d'aquesta part s'esmunyen fins a la ratlla de mar, d'una manera precipitada, fent que aquest tram de costa esdevingui inexpugnable. Seguint les balises, anem ara cap a l'est, fins més enllà d'un barri residencial, seguint una petita carretera local. Quan arribem a un revolt continuem recte per una pista vella asfaltada, molt descarnada, que duu al Semàfor, en l'extrem del cap de Begur. Sense arribar a aquesta instal·lació que s'està adequant per a altres usos, ens aturem on hi ha una senyalització vertical del GR i un plafó amb les característiques naturals del paratge (2h 50 min – 127 m).

La zona del cap de Begur, també coneguda amb el nom del *Semàfor* per l'edifici que hi ha emplaçat,

ofereix des de diversos punts una vista panoràmica espectacular dels penya-segats i de la zona de Fornells. Tot seguit embrem un camí que baixa a la fondalada del rec de l'Aigua fent llaçades i continua fins a la costa. Nosaltres el deixem abans, pujant per un carrer que ara comença, de l'urbanització de la Borna. Quan s'acaba el carrer del Rec de l'Aigua, que estem seguint, prenem un tram d'escales que duen a un xalet i de seguida que les balises ens menen, les deixem a la dreta, i anem per un camí dins del bosc que fa pujades i baixades, mentre es ressegueix més o menys a prop l'espaldat litoral. Es passa un panoràmic indret amb una taula rodona i seients de pedra, ran el marge del cingle que s'esllavissa de mica en mica.

Asseguts uns moments podem meravellar-nos amb aquest feréstec paratge que acaba a mar amb una successió d'esculls coneguts com a Ses Falguerines. Bosc enllà, amb tots els pins abocats al mar per la força de la Tramuntana, acabem sortint en un punt alt carener a una cota aproximada de 135 m. Assolit aquest punt indeterminat, el corriol inicia una davallada fins al mirador de Sant Josep (26 min – 99 m). Allà trobem un gran pedestal sense res i veiem part del bosc que es va cremar per Sant Joan l'any 2009. D'aquí en avall, el corriol es precipita força dreturer i erosionat, per damunt de la platja de s'Aixugador, arrecerada en l'itsme rocós de sa Punta des Plom. Ara el caminet fa un desnivell oblicu per dins del bosc, sortosament salvat de l'incendi, i ens fa sortir a una porció de camí de ronda, dins l'àmbit de sa Tuna. El trajecte és d'allò més fotogràfic, i ens fa arribar d'entre les cases al passeig de l'Ancora, ran la sorra de la platja de sa Tuna (3h 20 min – 2 m).

Mentre a l'estiu tot és enrenou, a l'hivern torna a la més absoluta calma i l'aigua irisada de meravellosos colors és neta i transparent. A l'altre extrem de la platja, tocant a les genuïnes cases dels pescadors, hi veiem un pal indicador. Deixem la continuïtat del GR que marxa terra endins de tornada a Begur, i prenem l'enllaç del sender local (SL; senyals en blanc/verd) en direcció a Aiguafreda. Allí recuperem un dels camins de ronda pioners, amb un panoràmic recorregut. Des de la punta de ses Vaques, se sobrementa l'accidentat litoral, fent alts i baixos, sense descuidar-se dels inevitables trams d'escales que ens farà arribar a l'entrada cala d'Aiguafreda (15 min – 1 m). Cala rocosa sense platja i

amb un petit moll i també una agradable zona de pícnic, amb taules i bancs de pedra a l'ombra dels pins, juntament amb la font. Aquí es fa palesa aquella idíl·lica imatge d'una Costa Brava en la qual els pins arriben a tocar el mar. Voregem l'embarcador, i prenem el camí de ronda, molt ben arranjat. A mesura que avancem encara veiem la cala de Sa Tuna i al davant l'antany luxós Hotel de Cap sa Sal, bastit el 1963, reconvertit en apartaments. Seguint el camí, pugem unes escales fins a l'esplanada aparcament de cap sa Sal. Deixem l'entrada dels apartaments a la dreta i caminem per la carretera a l'esquerra, que planeja entre pinades de pi blanc i grans torres d'estiu. Bifurcació. En aquest punt, prenem cap a mà dreta la carretera (carrer s'Antiga) que va pujant fins a un punt alt. Confluència de fins a cinc carrers amb un indicador de rutes (15 min – 63 m). Continuem per la carretera asfaltada en direcció nord i una mica més amunt arribem a una altra bifurcació. Deixem la carretera GIV-6534, i anem a la dreta baixant pel carrer de Sa Nau Perduda en direcció al mar. Ens aturem després d'un últim xalet a l'esquerra, on el carrer de Sa Nau Perduda, fa un revolt tancat a la dreta (3h 55 min – 57 m).

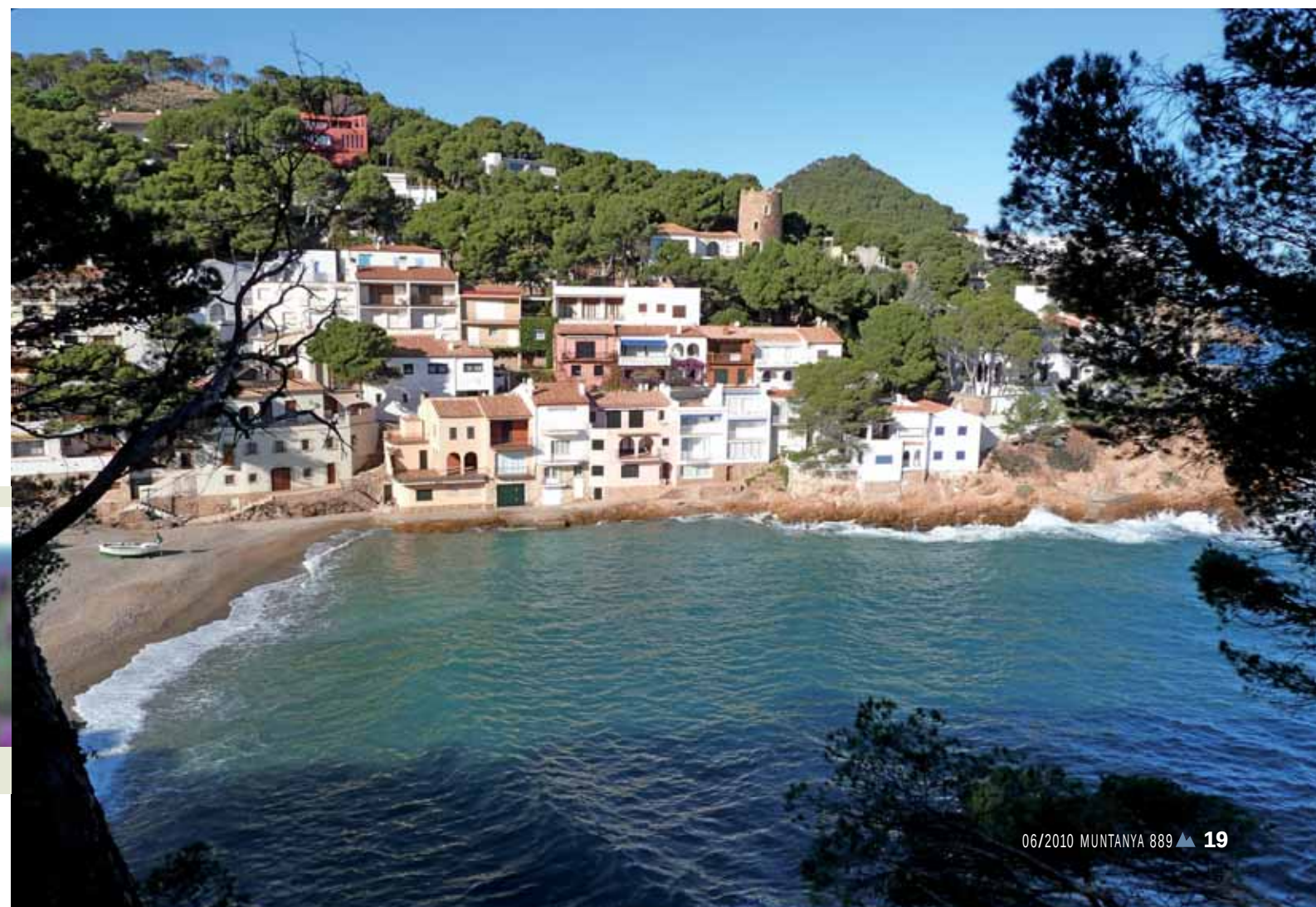
D'aquí fins sa Riera s'estén un litoral abrupte i accidentat que recorre un senderó abalisat escadusserament en color blau que no tardarem en veure arranjat com a camí de ronda, per gaudir com cal d'aquest extraordinari tram de costa. El camí que encetem, un dels més bonics i salvatges de la zona,

Una construcció singular

El Semàfor del cap de Begur

Aquesta antiga estació meteorològica i d'orientació de vaixells— telègraf de banderes o lluminós— coneguda com el *Semàfor*, es va posar en funcionament el 10 de desembre de 1891 i va funcionar durant prop d'un segle. Es troba en un dels espais més privilegiats del litoral català, dins del PEIN Muntanyes de Begur, qualificat com a zona d'equipaments.

La instal·lació del Semàfor en el cap de Begur, des d'on es pot observar una ampla panoràmica marítima, és posterior a la construcció dels fars que jalonon la costa catalana. Aparegué una mica massa tard en el temps. El seu funcionament coincidí amb l'inici de la decadència de la navegació a vela. La telegrafia sense fils li donà el cop mortal. Ara per ara, la finca, que ocupa 1.312 m² està en fase de recuperació per destinar-la a altres usos més en sintonia amb el privilegiat indret on és situada.

Mostra de flora que podem trobar en el recorregut.

Els camins de ronda

Els camins de ronda

Es tracta d'uns senders per a vianants al llarg del litoral de domini públic marítim i terrestre, segons la llei de costes. Aquest itineraris que voregen la costa a frec dels més espectaculars penya-segats, i que testimonien una relació secular entre els poblements humans i el territori, tenien finalitats defensives o de mobilitat. La història dels camins de ronda tradicionals està farcida d'enfrontaments amb carrabiners i més tard guàrdies civils que els recorrien sovint, que feien l'anomenat *servei de ronda*, i vigilaven el possible desembarcament de mercaderies de contraban.

Avui en dia les actuacions sobre aquest patrimoni persegueixen assegurar la seva integritat i adequada conservació, garantir l'ús públic del mar i regular la seva utilització d'acord amb el respecte al paisatge, al medi ambient i al patrimoni històric. Els organismes competents han endegat un programa de reconstrucció, condicionament i adquisició de sol que permeti alliberar de manera efectiva les porcions costaneres que vulnereu la zona de servitud. Amb la recuperació d'aquests camins de ronda es preveu preservar definitivament importants trams costaners d'incalculable valor natural i paisatgístic perquè s'hi pugui passejar ininterrompudament i gaudir d'aquest admirable espai litoral des de Blanes a Portbou.

El camí de ronda, marxant de la cala d'Aiguafreda amb la península des Plom a la dreta de la imatge.

Pàgina següent:
La vista des del puig de Ses Falugues abasta des del cap de Begur, al nord, fins a la torre de guaita de Sant Sebastià, damunt de Llafranc.

Baixem un altre cop per travessar una nova fondalada, distanciat dels romponents i ens toca tornar a remuntar fins a anar a passar prop la tanca inferior d'un xalet amb piscina. Deixem unes escales que pugen i de seguida connectem amb un vell tram de camí de ronda que ens facilita l'avenç fins més enllà de la punta de la Creu. Mirador privilegiat de les illes Medes i del més allunyat cap de Creus. Aquí la costa es torna molt accidentada amb grans penya-segats. Passem un nou tram d'escales i s'interromp el camí de ronda. Ara continuem pel corriol que ressegueix les fites blanques maritimoterrestres. Se superen unes altres escales mentre avancen curosament damunt del cingle costaner (marques blaves velles) a través d'una extraordinària geologia amalgamada de color. Salvat l'entrant del rec d'en Gara, no deixem el voramar mentre marxem ran el mur d'un seguit de finques. Finalment passem l'arrecerada cala del Port des Pi i desemboquem al gram sorral de la platja de sa Riera (4h 45 min – 1 m).

Sa Riera rep el seu nom d'un torrent que divideix la platja en dos meitats. És la més gran de Begur i conserva encara les antigues cases de pescadors. A

l'altre extrem de la cala contactem amb el camí de ronda, molt ben arranjat de nou que en forta pujada sobremunta la roca Negra (8 min - 47 m), un punt alt amb perspectives estupendes. Ara descendim un bon tram del camí amb graons intercalats i petgem la platja de l'Illa Roja, amb l'escarpat penyal rogenc que li dóna el nom, unit a la platja per una llenca sorrenca. Camí enllà superem la punta Espinuda, deixant enrere una espectacular orografia mineral. Tot seguit, per damunt de les formacions calcàries fracturades de Ses Planasses, tornem a caminar per la sorra entremig d'alguns pins arrecerats a la platja del Racó (5 h 05 min – 4 m).

La darrera platja que pertany al municipi de Begur afronta per l'est amb el terme municipal de Pals. Seguint la platja un tros, de seguida marxem cap a l'esquerra i sortim a l'aparcament de la plaça del Racó. La passem i continuem de front per una avinguda ampla (carretera GIV-6502) amb moltes botigues i restaurants concentrats a la part baixa. Anem deixant alguns carrers laterals a banda i banda fins al punt que aquesta avinguda de la Mediterrània inicia una corba a la dreta. Nosaltres tombem a l'esquerra pel carrer de la Font de la Bruixa (7 min – 24 m) que ens treu als afores passada la

urbanització Puig Vermell, i es fica dins d'una pineda. Seguim per l'asfalt i aviat arribem al paratge de la font de la Bruixa (10 min – 55 m) amb un bar restaurant. La font no raja. Continuem de front per un camí dins la llera d'un torrent en un ambient vegetal selvàtic i ombrívol. Un tros enllà, arrenca un ramal a la dreta i el prenem fins una altra derivació a l'esquerra per on continuarem bosc endins, orientats definitivament al sud, marxant pel que en diuen el *Bon Camí* (5 h 30 min – 86m). Camí que antigament comunicava Begur amb la platja de Pals. Ens internem al cor de les magnífiques pinedes del bosc Major, fent petits alts i baixos, sempre per un terreny eminentment sorrenc com el de tota la zona, seguint unes barroeres marques blanques als arbres. Passem sota d'una línia elèctrica on hi ha una cruïlla de pistes (27 min – 162 m) i de seguida ens incorporem al carrer Carles d'Homs de la urbanització Sa Fontansa. Al final del carrer sortim davant del giratori de la carretera de circumval·lació. Tombem a l'esquerra cap el parc de l'Arbreda i, anant per la vorera xapada de ferro, que és el tipus de material que decora aquest parc, entrem a l'aparcament de la Font de Baix, després d'un periple de 6 hores i 10 minuts. Que us hagi anat tot bé.

Per saber-ne més

Bibliografia

GREGORI, F. Xavier / COMAMALA, Rosa M. *Costa Brava. Les Gavarres – l'Ardènia*. Guia Alpina. Granollers: Editorial Alpina, 2004.

PUNSETI, Daniel / SABATER, Daniel. *A peu pel Baix Empordà. Entre Garbí i Tramuntana*. Valls: Cossetània edicions, 2003.

A peu per Begur. Prospekte turístic amb plànol i textos. Edita l'Àrea de Turisme de Begur, 2008. www.visitbegur.com.

Cartografia

Costa Brava. L'Empordà en detall. 3 mapes. Full 3, Begur-Palamós. Editorial Piolet, 2003. Escala 1:25.000.

Mapa comarcal de Catalunya. Baix Empordà, nº 10. Generalitat de Catalunya. Institut Cartogràfic de Catalunya, 2000. Escala:1.25.000.

Laugavegurinn, un trekking de contrastos a ISLÀNDIA

Text i fotos: Esther Almagro García i Borja Bouza Badenes

L'itinerari que presentem aporta una visió més íntima, personal i autèntica del paisatge de l'illa, a la vegada que evita les massificacions en els punts d'interès turístic que, malauradament, s'han convertit en pseudoparcs d'atraccions.

Una llengua de la glacera Myradalsjökul és l'origen d'imponents rius que trenquen la morfologia glacial.

Laugavegurinn: un nom propi que defineix un camí. Un camí que és molt més que l'erosió provocada en el sòl deguda a l'anar i venir dels caminants. En aquest cas, el camí físic equival a parlar de 55 km, desnivell acumulat de 2.500 m ascendent i 2.700 m descendent, i cinc dies d'estada en plena natura. En un sentit més personal, parlar del Laugavegur equival a parlar de col·leccions de paisatges i sensacions que els nostres sentits agrairan.

La ruta transita per la part interior sud de l'illa, entre les zones de Landmannalaugar i Thorsmörk, tot i que creiem que val la pena allargar-la fins a la localitat de Skógar, a tocar de la costa. El temps habitual en fer aquest recorregut és de quatre etapes, ja es faci en sentit nord-sud (majoritàriament descendent, i el que aquí es descriu) o sud-nord.

BORJA BOUZA

Per arribar a Landmannalaugar no hi ha massa opcions possibles, ja que cal creuar diversos rius, per als quals pocs vehicles estan capacitats. Així, els serveis d'autobusos NAT i RE ofereixen una ruta per les Highlands des de Reykjavík amb parada a Landmannalaugar (línia 11). Aquest trasllat comporta quatre hores de viatge i surt des de Reykjavík un cop al dia a 2/4 de 9 del matí.

És ben conegut el clima oceànic d'Islàndia, i la zona per la qual es desenvolupa el recorregut, les característiques meteorològiques subàrtiques poden ser més acusades. Per tant, l'estiu és l'època més adient per fer aquest recorregut, especialment els mesos de juliol i agost, tot i que la variabilitat meteorològica estigui assegurada, amb temperatures nocturnes per sota de 0 °C, sol, pluja i vent.

BORJA BOUZA

Les llums i els colors dels vessants de les muntanyes de riolita són tot un espectacle per contemplar des de Landmannalaugar.

Landmannalaugar

Landmannalaugar (63°59.60N-19°03.66W; 600 m) és el punt de sortida del Laugavegur, tot i que pot ser alguna cosa més que això. Pot ser un lloc on passar-hi molt més d'un dia. La seva situació privilegiada permet gaudir d'innombrables colors i textures que es generen damunt de les imponents i erosionades muntanyes de riolita i camps de lava que configuren el paisatge, i que donen lloc a una àmplia vall que s'estén molt més enllà d'on la nostra vista ens porta. A més a més, les rutes possibles des d'aquest punt són moltes, i poden acabar-se amb un bany ben calent en alguna de les basses naturals d'aigua calenta, perquè Landmannalaugar vol dir 'les basses de la gent del país'.

Des d'un punt de vista logístic, Landmannalaugar resulta perfecte com a camp base per realitzar diverses excursions diàries, ja que compta amb diverses instal·lacions, com un petit alberg, serveis i

duxes, una àmplia zona d'acampada i fins i tot una petita botiga-autobús on probablement acabeu comprant una màscara antimosquits. Així doncs, Landmannalaugar és un bon lloc on relaxar-se per agafar forces per començar el camí que ens ha de portar fins a Thorsmörk. Per aquest motiu, en arribar a l'indret podem quedar sorpresos per la quantitat de vehicles tot terreny, persones i tendes que s'escampen al llarg del marge dret del riu que configura la vall.

Landmannalaugar-Hrafninnusker

El camí comença davant del refugi. S'inicia amb les marques que ens han d'acompanyar durant tot el trajecte fins a Thorsmörk. Aquestes marques estan situades cada 100 m, la qual cosa fa que sigui difícil perdre's si no és que una intensa boira o un moment d'inconsciència personal ens surtin al pas.

El camí comença solcant les formes rugoses,

arrodonides i amb vegetació del camp de lava conegut com a Laugahraun que limita pel sud el campament de Landmannalaugar. Però la definició de camp de lava no és intel·ligible fins que comencem l'ascens dels pendents de la muntanya de Brennisteinsalda (855 m). És llavors quan l'observació de la morfologia de la colada de lava que s'estén cap al fons de la vall ens trasllada al moment en què les erupcions volcàniques van definir el paisatge que avui veiem. En aquesta zona, l'aparent monocromia del camp de lava deixa pas a un catàleg de colors inimaginables: des del blanc fins al negre, passant per blaus, verds, grocs i vermells, que s'amaguen rere fumaroles que esquitxen el paisatge i desperten el nostre olfacte amb el seu intens olor a sofre.

La densitat d'elements geotèrmics disminueix a mida que el camí ascendeix fins arribar a desaparèixer pràcticament en els punts elevats d'aquesta ascensió a Brennisteinsalda. Des d'aquí el pendent

ascendent continua, però ara de forma més suau i acompanyat per nous matisos de colors, dels quals ara destaca el beix, deixant enrere els intensos vermells i grocs.

Després de tres hores de marxa s'arriba a un indret que des de la llunyania queda perfectament localitzat per columnes de fum degudes a l'activitat geotèrmica. Es tracta de Stórhver, un racó on conflueixen un parell de torrents que afavoreixen la vida vegetal, d'un verd intens que contrasta amb les importants acumulacions de neu i amb els vermells vessants excavats per la força de l'aigua. Aquest punt és un bon lloc on alimentar-se i alimentar als sentits: els colors, les olors sulfuroses, les tremolors del sòl sota els peus i la música que prové de les nombroses deus d'aigua termal i el seu continu borbolleig, poden ser una bona companyia del merescut descans.

Des de Stórhver el camí continua cap al sud amb un fort però curt pendent que porta a un

Dades d'interès

Preu del refugi:
4.200 ISK (24,42 €)
per persona i nit.

Preu en zona d'acampada:
1.000 ISK (5,81 €)
per tenda.

Preu bitllet autobús Reykjavík – Landmannalaugar:
6.300 ISK (36,63 €).

Preu bitllet autobús Thorsmörk – Reykjavík:
5.200 ISK (30,24 €).

Icelandic meteo office:
www.en.vedur.is

Companyia d'autobusos:
www.re.is

...els colors, les olors sulfuroses, les tremolors del sòl sota els peus i la música que prové de les nombroses deus d'aigua termal i el seu continu borbolleig, poden ser una bona companyia del merescut descans

El tapís herbaci de diferents tonalitats verdoses recobreix volcans, planes i rieres a prop del llac Álfavatr.

immens camp de neu present pràcticament tot l'any. Les formes sinuoses del terreny tenyit de blanc per la neu entre la qual apareixen retalls de sòl negre, visible pel desgel, generen una sèrie de textures que recorden els cossos de les balenes orca. L'extensió de neu culmina en el pic Södjull, punt que defineix l'enorme cràter del volcà Hrafninnusker. La neu s'alterna amb les nombroses esquitxades del volcà en forma de blocs d'obsidiana; Hrafninnusker vol dir 'illa d'obsidiana'. La successió de blanc i negre acompanya fins al punt més alt de tot el trekking: el coll de Södjull des d'on veurem la bandera islandesa que corona el refugi de Hrafninnusker, punt final del primer tram.

El refugi de Hrafninnusker té les instal·lacions bàsiques: un lavabo sense dutxa, una zona d'estar i habitacions. Si es vol dormir al refugi cal reservar amb suficient antelació, ja que la capacitat màxima és de 36 persones. En els terrenys adjacents hi ha una zona d'acampada en la qual es pot passar la nit si no disposem de plaça en el refugi. Cal dir que aquesta zona és molt ventosa, per aquest motiu s'han construït cercles (*rings*) de pedra que permeten refugiar la tenda del vent. Ara bé, cal arribar d'hora, ja que si no ho fem, podríem quedar-nos sense el nostre *ring*.

Etapla Landmannalaugar-Hrafninnusker

Distància: 10 km.

Desnivells acumulats: +700 m / -252 m.

Coordenades Hrafninnusker:

63°55.84N – 19°09.70W.

Hrafninnusker – Álfavatr

Des del refugi de Hrafninnusker s'albira una part del recorregut de 12 km d'aquesta segona etapa, perquè transcorre per una extensa i ondulada plana a 1.000 m d'alçada. El recorregut s'inicia per la petita vall en la qual hi ha el refugi, que condueix fins a la gran plana. Allà, els barrancs, molt encaixats, coberts per importants gruixos de neu, són freqüents; per això caldrà anar amb compte i no hem de caminar fora del camí assenyalat. Les formes ondulades creades pels petits turons i per la neu acumulada sobre els torrents, fan que les pujades i baixades siguin constants.

Després de caminar durant 4 km, la gran plana acaba amb una sobtada baixada que condueix a un petit torrent. Després de creuar-lo, sense cap dificultat, s'inicia una pujada amb un fort pendent de 100 m de desnivell que culmina en un mirador

natural sobre la gran plana deixada enrere, i on possiblement ens relaxarem tot contemplant la immensitat de l'escena. Recuperades les forces, una muntanya singular situada just davant del nostre punt de descans ens crida probablement l'atenció. Es tracta de Háskerdjüngur (1.281m), i si el dia és clar, un ràpid ascens al seu cim valdrà la pena, ja que la panoràmica que ofereix és senzillament espectacular, i la vista ens portarà a les terres que durant un parell de dies haurem de trepitjar.

Des d'aquest punt, les pujades i baixades continuen acompanyant el camí, però ara amb pendents més acusats. Les extenses capes de neu comencen a disminuir i les surgències d'aigües sulfuroses tornen de nou a fer acte de presència. Els colors de les muntanyes comencen també a fer-se uniformes, i el color taronja intens passa a ser el predominant. En aquest marc, s'arriba a un petit coll, el pas del qual anirà acompanyat d'un sentiment de felicitat i grandesa en veure l'espectacle que s'aixeca davant els nostres ulls: un món de color verd, de volcans, de llacs i de glaceres. Aquest espectacle visual probablement ens porti a buscar un lloc tranquil on poder descansar tot gaudint de les magnífiques vistes que faran oblidar el cansament que les nostres cames arrossegueu.

El món verd de llacs i volcans es troba uns 400 m per sota d'aquest punt. Aquest desnivell es realitza en poc menys de 2 km, per una zona coneguda com Jökultungur, on els forts pendents són la característica principal. El descens desemboca en el riu Grashagakvísl, el primer de certa entitat de tot el recorregut. Per creuar-ne l'aigua gèlida caldrà ajupir-se, treure's les botes i posar-se les sandàlies.

Ara el camí planeja suaument entre prats d'un verd pràcticament fluorescent: hem arribat al món verd. A la vora del llac Álfavatr (llac dels cignes) hi ha el refugi del mateix nom; s'hi arriba en poc menys d'una hora.

El refugi d'Álfavatr està format per la cabana del guarda, un parell de cabanes amb habitacions per 58 persones i una cabana on es localitzen les preuades i anhelades dutxes que, per 500 IKS, les trobarem exquisides. La zona d'acampada se situa a pocs metres d'aquest complex en direcció al llac.

Etapla Hrafninnusker-Álfavatr

Distància: 12 km.

Desnivells acumulats: +384 m / -829 m.

Coordenades del campament de Álfavatr:

63°51.47N – 19°13.64W

Ara el camí planeja suaument entre prats d'un verd pràcticament fluorescent: hem arribat al món verd

Per tal de creuar les imponents gorges de Sýari-Emstruá hi ha petites infraestructures que permeten arribar a l'altre marge.

BORJA BOUZA

Álftavatn – Emstrur

S'inicia aquesta etapa pujant un suau pendent rere el refugi; ràpidament ens trobem un primer rierol per creuar. Poques desenes de metres més enllà trobarem un segon riu força més cabalós (Bratthálskvísl). Per tant, és prudent canviar-se les botes per les sandàlies des d'un inici i creuar tranquil·lament tots dos rius. En aquesta zona, la curiosa morfologia del terreny per la qual discorre el camí està tapissada per una manta de gespa de color verd intens.

Després de poc més d'una hora de marxa arribem a un petit indret on s'aixequen un parell d'edificacions. Es tracta del refugi de Hvanngil, una

alternativa a la clàssica pernoctació a Álftavatn (també disposa de dormitoris, dutxes i zona d'acampada). En aquest punt, el camí es bifurca i cal prendre el sender que passa pel costat del refugi, que condueix, entre un camp de lava esquixat per relluents obsidians, a un interminable desert de cendra volcànica negra que la nostra vista és incapaç de delimitar.

El recorregut per aquest desert s'inicia seguint les marques dels enormes tot terreny que hi circulen. Les rugoses i arrodonides formes de les colades de lava petrificades i les punxants i còncaves formes de les obsidians han desaparegut en el desert. L'aparent monotonia s'instal·la en el paisatge. Tot i la seva duresa, existeixen formes de vida en aquesta immensa i desolada plana: les *silene uniflora* donen vida a aquest paratge.

El primer element important que trobem en el desert, després de 15 minuts de marxa, és el riu Kaldaklofskvísl, que es creua a través d'un rudimentari però eficaç pont de fusta. No podria ser d'una altra forma, intentar creuar aquest riu a peu és una aventura suïcida, ja que el cabal i la velocitat del riu són veritablement imponents. En canvi, sí que s'haurà de creuar a peu el riu Blafjallakvísl; tot i no ser comparable amb l'anterior, atesa la seva força i el seu calat de més de 60 cm, serà necessària l'ajuda d'un company i uns bastons si es vol arribar sa i estalvi a l'altre marge. L'elevada velocitat i la fredor extrema de les aigües faran que els 20 m d'amplada del riu es creuin ràpidament. La intensitat d'aquests instants s'acaba sobtadament en contemplar l'interminable desert, i novament la monotonia, el silenci, el negre i la pols seran companys uns quilòmetres més.

De nou un pont imprescindible ens facilita l'encreuament d'un altre riu imponent, el seu color rogenc ens dona fe del gran volum de sediments que transporta. El camí continua. Les muntanyes, abans llunyanes, estan a tocar. La fi del gran desert sembla propera, i es materialitza en una petita collada. En arribar-hi, observem de nou una altra plana interminable, negra i ondulada que ens portarà després d'una hora més de marxa a un petit coll des del que sí podrem veure la bandera que situa el refugi d'Emstrur.

A Emstrur trobem quatre petites edificacions de fusta entre les quals hi ha el refugi amb capacitat per 40 persones, i una altra destinada a serveis i dutxes. La zona d'acampada és en unes petites planes situades una desena de metres per sota de les edificacions, vora uns rierols que fan possible el creixement d'una abundant vegetació en les ribes. Cal dir que si hi arribem amb temps i forces, és recomanable fer una curta excursió a l'espectacular congost de Markarfljótsgljúfur.

Etapa Álftavatn-Emstrur

Distància: 16 km.
Desnivells acumulats: +640 m / -658 m.
Coordenades Emstrur:
63°45.96N - 19°22.48W.

Emstrur - Thormörk

Els rierols que travessen la zona d'acampada escampen una forta olor a sofre, que dificulta agafar el son. No és mal consell, doncs, aprofitar aquest inconvenient per matinar i posar ruta a l'últim dia d'aquest trekking. En el primer tram, el camí és d'un color negre intens, i fonamentalment descendent. Al cap d'una hora de marxa arribem a un congost molt marcat i profund, anomenat Sýari-Emstruá, que es travessa mitjançant un pont de fusta que, a primera vista, pot semblar poc estable, però que resulta prou segur. Això sí, per arribar fins al pont cal baixar per unes roques de parament vertical, amb l'ajuda d'unes cordes ancorades que faciliten el pas als caminants. Per aquells que pateixen de vertigen, l'encreuament no comporta cap dificultat afegida, però es recomana creuar amb rapidesa per la sensació d'inestabilitat que pot causar l'alçada i la gran velocitat a la qual circula l'aigua sota els nostres peus. Les profundes parets d'aquest congost, de més de 100 m d'alçada, s'han creat al llarg dels anys pel desgel de la glacera Mýrdalsjökull, una de les llengües de la qual es pot observar en direcció est.

Un cop travessat el congost s'avança entre morrenes laterals que delaten que per allà, ja fa molt de temps, lliscava una altra llengua de la glacera. El paisatge morrènic, amb monticles intermitents, continua durant dues hores més, mentre deixem enrere la llengua de la glacera i a l'oest ens limita el profund congost, paral·lel al nostre camí. Val la pena allunyar-se del camí per contemplar l'espectacular confluència dels dos congosts, el que ja haurem travessat i el de Markarfljótsgljúfur, que incideix perpendicularment al primer. Conforme anem guanyant terreny a les morrenes, es divisa en la llunyania el cos de la glacera Mýrdalsjökull i múltiples de les seves llengües, que baixen precipitadament sobre Thorsmörk. El camí continua paral·lel al congost de Markarfljótsgljúfu pel seu marge esquerre, en un recorregut majoritàriament pla. Aquesta àrea per la que transitarem és coneguda com Almenningar. Després de creuar un petit rierol amb un pont s'ascendeix fins a una carena des de la qual podrem admirar i accedir a l'extensa vall del riu Pröngà. Es tracta d'un riu trenat d'uns 200 m d'amplada que, per tal de creuar-lo, ens obligarà a canviar-nos novament les botes per les

ESTHER ALMAGRO

sandàlies. La primera part no té dificultat, però en la segona part es travessa el curs principal, amb calats i velocitats superiors. Si ha plogut, s'haurà de vigilar especialment. Si l'itinerari es fa en grup, es recomana agafar-se de la mà els uns amb els altres, per salvar la força del corrent. L'últim tram del recorregut de poc més de mitja hora transcorre per un dels pocs boscos de tota Islàndia, amb arbres de fullatge clar, fonamentalment de la família de les betulàcies: estem a Thorsmörk (el bosc de Thor). Sobta l'increment de persones que es van sumant al camí, i que indiquen que la fi és a prop. Un cop arribats al refugi de Thorsmörk hi ha diverses ofertes d'allotjament, tot i que també hi ha l'opció d'agafar l'autobús que porta a Reykjavík a les 3 de la tarda i buscar allotjament a la capital.

Etapa Emstrur-Thormök

Distància: 16 km.
Desnivells acumulats: +744 m / -913 m
Coordenades del refugi a Thorsmörk:
63°40.96N - 19°30.89W

L'illa dels guèisers

Quinze dies de viatge conduint el teu propi vehicle et permetran descobrir un paisatge ple de glaceres, muntanyes i volcans.

Sortides diàries. Sol·licita informació.

viatges trekking & aventura

Gran Via 523
08011 Barcelona
tel. 934 543 702

bcn@trekkingyaventura.com
www.trekkingyaventura.com

Norbert Font i Sagué versus Pau Vila: les comarques de Catalunya

Autor: **Jesús Burgueño**

Doctor en geografia, professor de la Universitat de Lleida i responsable del Servei científicotècnic de Cartografia i SIG

Pau Vila i la seva néta el dia de Sant Jordi de 1936 a la plaça de Sant Jaume.

Un dels més preuats tresors que custodia la Cartoteca del Centre Excursionista de Catalunya és la *Carta comarcal de Catalunya* de Norbert Font i Sagué. És l'obra d'un seminarista aficionat a l'excursionisme i a la geologia, de 23 anys, que fou qui per primera vegada dibuixà amb precisió l'àmbit territorial de 40 comarques (34 al Principat estricte), tot fent servir com a base de treball un excel·lent mapa topogràfic publicat per l'exèrcit francès. Aquell mapa inèdit complementava l'assaig *Determinació de les comarques naturals e històriques de Catalunya*, premiat als Jocs Florals de 1897. Mapa i text constitueixen una fita cabdal en el debat comarcalista. Fins aquell moment s'havia parlat molt de comarques i se n'havien elaborat alguns llistats, però cap estudiós no havia aplegat un coneixement geogràfic tan ampli del país com per raonar extensament els detalls de proposta i dibuixar-ne els límits. El jove seminarista, amb un punt de supèrbia, no dubtava a desautoritzar les divisions o propostes anteriors: «Greu nos sap dir que cap d'elles és encertada, però és la veritat».

En *El problema comarcal de Catalunya* (1931) Pau Vila afirmava que «cap més tractadista no ha aplegat una documentació com la seva per a fixar les demarcacions d'aquests territoris, puix que aquest autor acut a molt diverses disciplines per tal de treure els elements de judici». Efectivament, un dels valors de l'obra de Font i Sagué és que entén la comarca com un fet complex i per això recorre a un ampli ventall de factors que li permeten caracteritzar i «determinar les comarques naturals de Catalunya»: geologia, orografia («les muntanyes són les fites naturals establertes pel Creador de l'Univers»), hidrografia, etnografia, toponomàstica, divisions històriques, documentació antiga i tradició («al assenyalar los términos d'una comarca, deu tenir-se molt en compte l'opinió popular»). «Amb recursos

tan abundosos i variats —deia novament Pau Vila— Font i Sagué arriba a una divisió comarcal de Catalunya més enraonada que cap altra de les que han estat fetes.» Tot i amb això, també és cert que feia un èmfasi especial en l'antropologia històrica, i d'aquí es deriven moltes afirmacions que, llegides al segle XXI, resulten ben pintoresques

L'origen històric d'una comarca deu buscar-se en la protohistòria, en los seus primers pobladors, en una tribu, en un clan. (...) L'home de ciència, qui travessa diferents comarques, pot assenyalar lo límit de les races amb la sola observació i comparació de la gent del camp, de la manera de vestir, variants del llenguatge, festes populars, etc. (...) La tradició és la única que ha resistit a totes les divisions y despotismes, conservant al través de cent generacions lo record de les primitives tribus.

Alguns trets de la proposta comarcal Font i Sagué s'allunyen força del que finalment n'ha quedat legalment establert. En el seu mapa hi figuren el Moianès, el Lluçanès i la Ribera de Sió. La Garrotxa (actual Pla de l'Estany i rodalia de Besalú) apareix com l'espai intermedi entre l'Empordà i la Muntanya (rodalia d'Olot i vall de Camprodon). La Selva comprenia la ciutat de Girona, Cassà i la Vall d'Aro, en tant que el Gironès restava reduït a les valls tributàries del Ter per l'esquerra, entre Susqueda i Sant Julià de Ramis. La Segarra incloïa Igualada i Tàrraga (i naturalment Calaf i Santa Coloma de Queralt). El Penedès comprenia aproximadament l'antiga vegueria, amb nombroses localitats de l'actual Anoia. Cardona i Solsona feien part d'una mateixa comarca. Tampoc no destriava el Baix Llobregat del Pla de Barcelona. Les Garrigues no incloïen les Borges Blanques, que restaven a l'extens Pla d'Urgell (però sí Llardecans, Maials...) i la Noguera no comprenia ni Artesa de Segre ni Ponts. El Ripollès abraçava Besora i el Pallars Jussà era designat com a Conca de Tremp (la Pobla de Segur sí que pertanyia al Pallars). No identificava com a comarques el Montsià, la Ribera d'Ebre ni l'Alta Ribagorça, i sobretot no subdividia el Camp de Tarragona, l'Empordà, el Penedès ni el Vallès.

La proposta de Font i Sagué va tenir un gran impacte i acceptació entre els estudiosos del país. Posteriorment es van fer molts altres mapes i descripcions de comarques (bona part sorgides des del món excursionista), però la majoria (com ara les obres de Cèsar A. Torras o Pere Blasi) seguien les directrius bàsiques establertes pel geòleg. Així, quan el novembre de 1918 el president de la Mancomunitat Josep Puig i Cadafalch encarregà una proposta d'organització territorial de Cata-

Font i Sagué CENTENARI 1910-2010

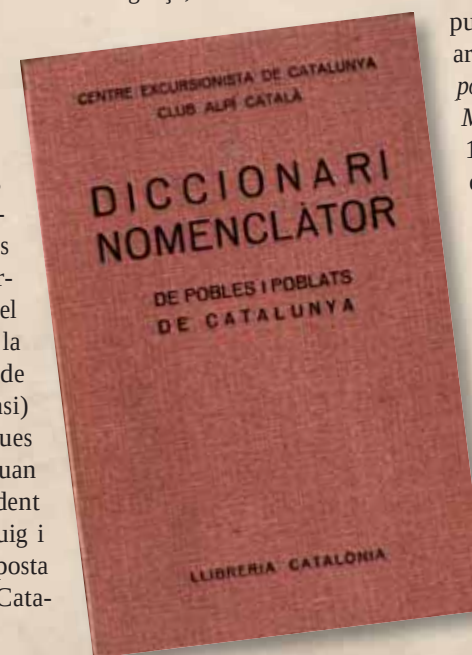
lunya, establí el requisit de fonamentar-la «sobre les antigues comarques naturals i històriques, determinades per mossèn Norbert Font i Sagué».

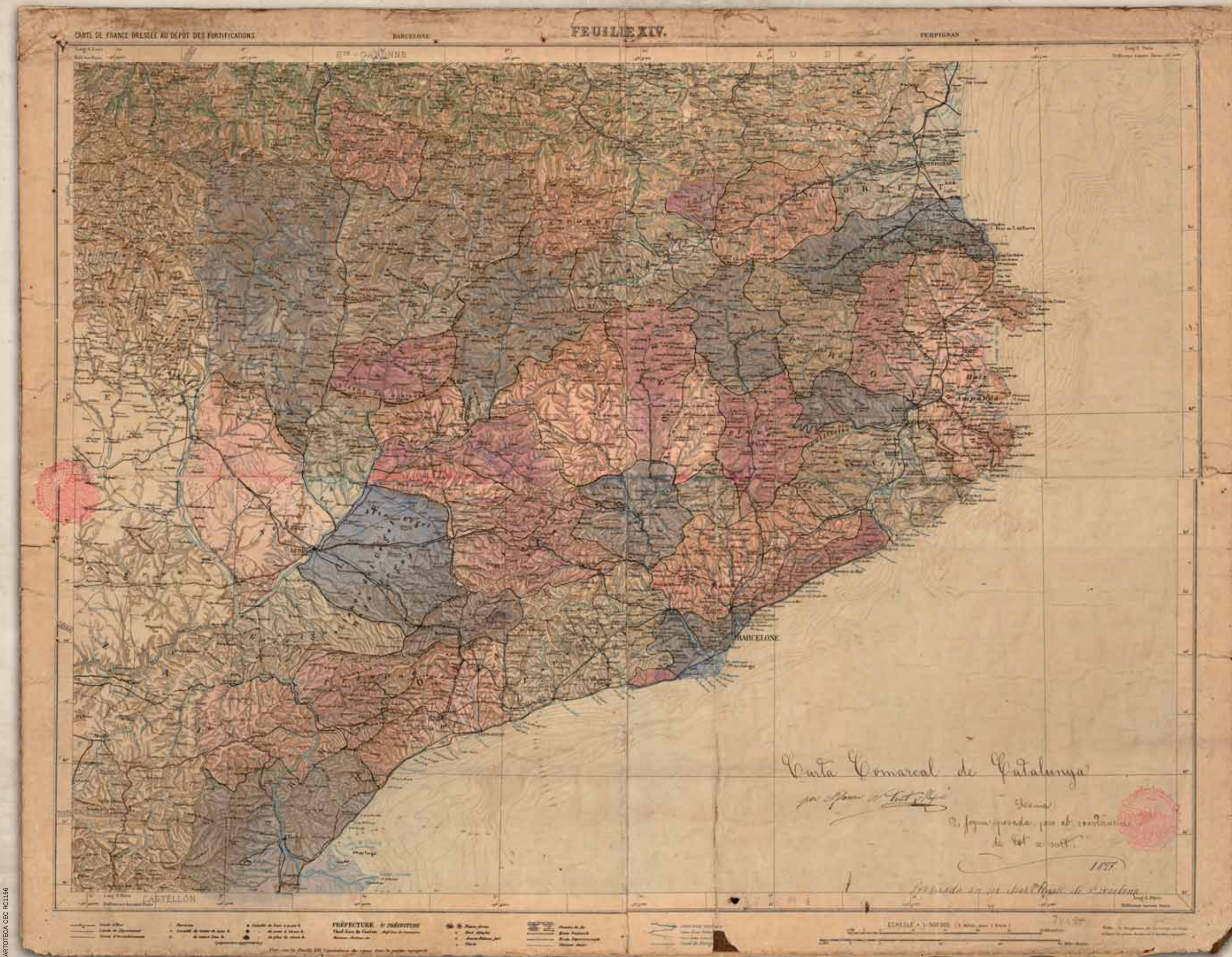
Pau Vila va trigar bastants anys (1931) a elaborar una proposta pròpia, original i que no fos gens deutora de les directrius de l'espeleòleg, sinó més aviat oposada. El plantejament de qui havia esdevingut president del CEC anava contracorrent d'allò que

llavors defensaven les mateixes publicacions excursionistes, com ara el *Diccionari nomenclàtor de pobles* (CEC, 1931) o els *Àlbum Meravella* (C. E. Barcelonès, 1928-1933). Si Font i Sagué defensava l'heterogeneïtat de les comarques (el seu Garraf només comprenia el municipi de Sitges, en tant que l'Empordà abastava més de dos milers de km²), Vila cercava l'homogeneïtat en extensió i població. L'un parava esment en la forma de ballar la sardana per diferenciar l'Empordà de la Selva, l'altre reivindicava la importància del factor econòmic. El geòleg admetia comarques «secundà-

cap estudiós no havia aplegat un coneixement geogràfic tan ampli del país com per raonar extensament els detalls de proposta i dibuixar-ne els límits

Diccionari nomenclàtor de pobles (CEC, 1931)

Un dels més
preuats tresors
que custodia
la Cartoteca
del Centre
Excursionista
de Catalunya
és la *Carta
comarcal de
Catalunya*
de Norbert
Font i Sagué

Album Meravella
(C.E. Barcelonès,
1928-1933)

Bibliografia bàsica:

BURGUEÑO, Jesús.
Història de la divisió comarcal. Barcelona: Rafael Dalmau Ed., 2003.

ries» com el Moianès o el Lluçanès, en tant que Vila —sense ignorar-les— les sacrificava en ares a una administració més uniforme i econòmica del país. Mossèn Norbert rebutjava la partició de grans comarques com el Camp de Tarragona o el Vallès, i Vila ho considerava necessari per tal d'equilibrar les demarcacions administratives. Vila volia fer una divisió útil i aplicada, expressament dirigida a les necessitats d'estructurar el govern de Catalunya en el moment de reinstauració de la Generalitat; el geòleg, abans que res, feia una divisió científica, sobre la base de la qual, en tot cas, es podria fer un altre estudi «tant o més difícil que en què es determinés l'organització interna que s'hauria de donar a aquestes comarques lo dia en que fos un fet lo Regionalisme.»

Pau Vila trobava a manca la societat en l'estudi del geòleg:

(...) l'escassa aportació dels fets humans vius i de la vida de relació... dóna a la divisió fontsaguerenca un caràcter estàtic; quasi diríem arqueològic. Hom no veu l'encaix de les comarques delimitades per mossèn Font i Sagué amb les manifestacions del treball i el tràfic. Hom té la impressió que l'home n'és absent.

De manera més genèrica, en relació a totes les divisions comarcals anteriors a 1931:

(...) en totes elles el fet econòmic, com el fet de les relacions socials, són completament negligits, desconeguts. Conscientment o inconscientment són criteris tradicionals. Ha estat una mena de període romàntic dels estudis comarcals. ...el fet de no tenir en compte l'activitat productora i comercial de les comarques ha inutilitzat per a tota implantació les divisions comarcals establertes. (...) la consideració de l'aspecte econòmic i de comunicació és essencial.

Cal situar les propostes de la Ponència de la divisió territorial nomenada per la Generalitat i presidida per Vila en les coordenades d'aquest nou paradigma dels estudis comarcals. El 1933 la Generalitat va publicar el llibre amb les dues propostes: una que pròpiament corresponia al parer de Pau Vila (minoritari en la comissió) i l'altra —la que al capdavant gaudí d'acceptació política i fou aprovada l'agost de 1936— fruit de l'acord entre el secretari Josep Iglésies i l'influent polític Antoni Rovira i Virgili. Ambdues propostes restaven molt lluny dels plantejaments de Font i Sagué, fins el punt que la que va triomfar més aviat es pot considerar una simple reforma dels partits judicials.

En fer-se públic el dictamen de la Ponència, fou inevitable que els afeccionats a la qüestió comarcal —entre els que hi podem comptar tots els excursionistes— comparessin la vella proposta del venerat Font i Sagué amb la molt trencadora alternativa de la Ponència justament encapçalada per qui llavors presidia el CEC, Pau Vila. Alguns van discrepar de la proposta oficial, en considerar-la una «paròdia del

partit judicial», massa allunyada de les comarques tradicionals definides per l'introduïdor de l'espeleologia. Pau Vila els respongué amb un article periòdic amb un títol ben significatiu: «Comarcalisme. Del mite a la realitat», en el qual cridava a cercar «solucions pràctiques basades sobre realitats vives» i a abandonar els mites romàntics. Si la polèmica no va anar a més fou perquè els Fets d'Octubre van capgirar l'agenda política i ciutadana, i quan es repregué el tema hi havia una guerra pel mig.

Josep Iglésies explica que Font i Sagué fou el detonant de la formació de la Secció de Geografia i Geologia dins el CEC, i precisament Pau Vila va presidir-la anys després. L'enfrontament d'ambdós models comarcals era, al capdavant, una baralla de família. Comptat i debatut és ben lògic que dues visions de país fetes amb un interval de 35 anys fossin ben diferents; Vila havia assumit de forma entusiasta els plantejaments de l'escola regional francesa, que el duïen a prioritzar l'aspecte humà de la geografia. La «cantarella de la geografia humana» —recordava Iglésies— desplaïa els naturalistes, els quals, si més no inicialment, van menystenir les aportacions de Pau Vila.

L'any 1935 s'escaigué el 25è aniversari de la mort de Font i Sagué. Amb aquest motiu el CEC va recordar la figura del geòleg i el propi Pau Vila no va dubtar a retre-li sincer homenatge amb un article a *La Publicitat*: «Norbert Font i Sagué, un patriota i un mestre». En el cor generós de Pau Vila no hi tenia lloc la supèrbia ni l'oblit interessat, ben al contrari. El geògraf glossava el curs de geologia dinàmica i estratigrafia que Font impartí «a la casa pairal de l'excursionisme català» i el recorda com un «èxit sense precedents: la sala del vell casal s'omplia; les excursions eren molt concorregudes. Els fets fisiogràfics i geològics en boca de Font i Sagué, tremolosos els conceptes per l'emoció d'un cert autodidactisme [compartit pel Vila], esdevien comprensius i interessants.» Novament les classes impartides al CEC estableixen un paral·lelisme entre les dues figures: segons Iglésies, les classes de Pau Vila «constituïen una font de vocacions semblants a les que en època més reculada havia originat l'apostolat espeleològic de mossèn Norbert Font i Sagué». Això sí, com és ben lògic, a parer de Pau Vila la divisió del 1897 ja no era la millor existent: «aquesta obra constitueix el millor estudi comarcalista de conjunt entre els estudis anteriors als treballs de la Ponència per a la divisió territorial de Catalunya».

El mapa i l'assaig comarcal de Font i Sagué duïen com a lema: «És feina pesada, però amb constància, de tot se surt». Tractant-se d'un treball amb aquesta temàtica ens sembla justificat traslladar l'afirmació del geòleg a l'actual debat sobre l'organització territorial de Catalunya en vegueries. Podria ser també un lema per al llarg procés legal, ara tot just iniciat, de transició de la província a la vegueria. Tant de bo aquesta transició anés també acompanyada d'una revisió del mapa comarcal atenent, perquè no, algunes de les lúcides idees de Norbert Font i Sagué.

Deixa el cotxe i viatja a peu...

Un any més des de Banoa
us oferim
la possibilitat
de recórrer el món a peu.

Treks elaborats de manera artesanal,
sempre en grups reduïts
i amb experimentats guies de la casa.

**Iadakh,
vall de Zaskar
i Caixmir.**
[Índia]

23 dies, juliol i agost.

**Travessia
en la serralada
de Huayhuash.** [Perú]

18 dies, agost.

**“Cordillera Real”.
La gran travessia.**
[Bolívia]

25 dies, agost.

**Caminant per les
muntanyes Altai.**
[Mongòlia]

22 dies, agost.

**Muntanyes Taurus
i pujada a l'Ararat.**
[Turquia]

16 dies, agost.

**Caminant pel regne
de Mustang.** [Nepal]

23 dies, agost.

**A peu per
les muntanyes Simien.**
[Etiòpia]

17 dies, octubre i novembre.

Volta als Annapurnes.
[Nepal]

24 dies, octubre i novembre.

**Sikkim, trek als peus
del Kanchenjunga.**
[Índia]

23 dies, octubre i novembre.

**Trek a Gokyo
i C.B. Everest.**

[País Xerpa. Nepal]

24 dies, novembre.

A peu pel Sàhara.
[Algèria]

15 dies, novembre.

www.banoa.com

Ronda de Sant Pere 11, àtic 3º
08010 BARCELONA
Tel: 93 318 9600 - Fax: 93 318 0037
e-mail: ben@banoa.com

Ledesma 10 bis, 2º
48001 BILBAO
Tel: 94 435 5119 - Fax: 94 423 2039
e-mail: bio@banoa.com

Baixada de l'Ebre en piragua (tram català)

Text: **Albert Arnau Trias**

Fotos: **Albert Arnau Trias i Rosa Bou Torrent**

Baixar l'Ebre a cop de rem és endinsar-se en la història d'aquest riu i contemplar-lo com es feia fa uns anys, amb calma i paciència. És una manera diferent de recórrer uns paisatges de vegades desapercebuts tot i ser sovint molt encisadors. És envoltar-se del caliu de la gent que anirem trobant, i també és un bon punt d'observació des d'on es poden contemplar els pobles riberencs.

Al pantà de Riba-roja trobem trams de gran bellesa en paratges solitaris.

Aquest recorregut vol viure el darrer tram del riu que transcorre pel nostre país, tot començant per la confluència amb el riu Segre i acabant allà on el riu s'ajunta amb l'infinit. Vist en un mapa un tram molt petit d'aquest gran riu. Vist pels nostres ulls, tot un món desconegut per on val molt la pena perdre's de tant en tant. Si tants pocs quilòmetres ens han deixat aquest gust de boca, quin gust hauria de deixar una travessa integral del riu? Imaginació al poder...

Si reflexionem ara sobre els dies passats al riu, us puc dir que cadascuna de les etapes que vàrem fer va ser molt diferent de les altres. Canvia el color de les terres que passem, però també el riu: en un principi el riu és calmat i molt ample, després més estret i sinuós, on el corrent et porta suaument d'un marge l'altre; per últim, es torna engrandir i perd altra vegada la força del corrent. Realment, de vegades hom té la impressió de circular per un ens vivent, *lo Riu*.

**DE MEQUINENSA
A RIBA-ROJA D'EBRE (35 KM)
Un dur començament per aigües d'embassaments**

Començar pel més dur no sempre és el més aconsellable en aquesta vida. Potser ho és menys quan un no està del tot habituat a aquesta modalitat esportiva i la seva companya de viatge està embarassada. Però per algun lloc cal començar, i amb bones maneres, paciència i il·lusió es mouen muntanyes. ¿Què és el que fa que aquest sigui el tram més dur?

Doncs tres raons principalment: la primera que íntegrament transcorre per embassaments, concretament el de Riba-roja i bona part del de Flix. Això fa que l'exigència a l'hora de remar sigui superior a d'altres trams on el corrent juga al nostre favor. La segona, és que hi ha una pressa que cal passar i no està precisament massa adaptada a la navegació contínua pel riu. En definitiva, que cal sortir de l'embassament i portar la piragua a l'altra costat, tot cobrint una bona distància i un multitud d'obstacles. I per últim, que no hi ha pobles entremig, i l'exigència d'arribar al punt final és superior, si no és que un porti estris per pernoctar de manera autònoma. En contrapartida, trobarem grans trams solitaris d'engorjats en què sembla que el soroll dels remes en contacte amb l'aigua és escandalós. Potser és aquest l'adjectiu que més bé defineix aquest tram de riu: solitari.

Així és el nostre primer contacte amb el riu, físicament exigent, però captivador i envoltat de paisatges inhòspits. També és el nostre primer contacte amb els nombrosos pescadors, alguns dels quals ve de molt lluny a la recerca dels grans silurs i altres habitants del riu. Malauradament, aquests no sempre són tan respectuosos amb l'entorn com caldria.

A poc a poc la tarda se'ns va tirant a sobre i arribem al poble de Riba-roja d'Ebre ja en l'hora màgica del capvespre. És durant les primeres hores del dia i les últimes del matí, en què el riu està especialment bonic. En aquestes hores normalment no fa

vent i l'aigua crea un efecte mirall que et sap greu anar trencant amb els remes. La fauna està en plena activitat, amb els peixos que puguen a la superfície i salten per agafar insectes; les garses i d'altres ocells pescadors també estan en plena activitat.

**DE RIBA-ROJA D'EBRE
A MÓRA D'EBRE (34,7 KM)
S'acaben els embassaments i el riu pren una mica de força**

Amb els braços i la part superior de l'esquena bastant ressentida del dia anterior, comencem a remar d'hora. En poca estona la densitat de cases augmenta i arribem a la presa de Flix. Aquesta se sorteja millor que l'anterior, tot i que també té les seves dificultats. Passada la presa, sembla que comenci un nou riu i un nou viatge. Un lleuger corrent al nostre favor, trams més estrets i més poblacions al voltant del riu seran la tònica d'aquesta etapa. L'últim obstacle no navegable el trobem poc abans de la central nuclear d'Ascó, que tot i ser incòmode de passar, és molt més senzill que les preses.

Un típic dia de navegació amb piragua per aquest riu transcorre així: les primeres hores del dia són molt tranquil·les. Normalment hi ha molta calma i l'aigua està completament plana, l'efecte mirall que he comentat abans. En definitiva, que és l'hora de remar amb la càmera fotogràfica a punt. A mig matí, la brisa va entrant i l'aigua es va erigint formant petites ones. Una cosa és clara, el 95% de les vegades

És durant les primeres hores del dia i les últimes del matí, en què el riu està especialment bonic

**Sensacional
panoràmica de
Miravet des de
l'embarcador.**

El riu s'encaixa entre muntanyes en el tram Miravet - Benifallet.

Tornem a gaudir un dia més de l'espectacle de veure enlairar-se les garses al nostre pas

aquesta brisa és en contra (sempre que anem cap a l'est, però); això fa una mica més incòmode la travessa. Cap al migdia i fins la primera meitat de la tarda, aquesta brisa pot incrementar-se força i les onades i el vent en contra ens fan la vida més difícil. Fins i tot, si deixes de remar, la piragua va cap endarrere. És el moment d'apretar les dents i parlar poc. Finalment, durant la segona meitat de la tarda, la brisa es calma i tot retorna a la calma inicial.

D'aquesta manera arribem a l'embarcador de Móra d'Ebre, la capital de Ribera d'Ebre, antiga duana fluvial quan per l'Ebre hi transitaven enormes quantitats de mercaderies.

DE MÓRA D'EBRE A TORTOSA (48,3 KM) El corrent del riu ens porta per alguns dels millors paisatges de la travessa

A primera hora passem per sota de dos ponts, voregem l'illa de Galatxo i els seus meandres, i enfilem la piragua en direcció al castell de Miravet. Aquest tram, acabat de començar el dia, és especialment bonic, i ja no us dic l'arribada a l'embarcador de Miravet, envalentits pel corrent. Aquí fem una parada. És impressionant l'estampa d'aquest poble des del riu. Passat Miravet entrem en una zona muntanyosa fins que el riu torna a eixamplar-se per arribar a Benifallet. Ja s'intueix la proximitat dels Ports.

Després de dinar arribem a l'assut de Xerta, que en temporada de navegació compta amb una resclosa que ens baixa de nivell sense sortir de la piragua. És un moment simpàtic, ja que tot el mecanisme de la resclosa es posa en marxa per només nosaltres dos.

Durant tots aquests dies constantment travessem grans bancs d'algues, on els peixos els agrada estar immòbils tot esperant el pas d'alguna presa. De vegades veiem fins i tot puntes d'aletes que sobresurten de l'aigua. La piragua, en ser una embarcació poc sorollosa, es pot apropar molt a aquests peixos, que en l'últim moment fugen amb un ràpid i sonor moviment. De vegades, quan no te'ls esperes t'endues un bon ensurt, ja que tot passa a pocs centímetres de l'embarcació.

L'arribada pel riu a Tortosa a darreres hores de la

tarda en plena festa major va ser tot un espectacle. La imatge de nosaltres dos en mig de les parades i atraccions, carregats amb remes, armilles i bosses estanques a la recerca d'allotjament devia ser digne de veure.

DE TORTOSA A DELTEBRE (28,2 KM) El suau paisatge del Delta s'obre pas en el viatge cap a la mar

Tornem a gaudir un dia més de l'espectacle de veure enlairar-se les garses al nostre pas, tot remant a prop de l'illa de Vinallop, a la sortida de Tortosa. Al fons es veu de tant en tant com un peix arriba a saltar gairebé mig metre fora de l'aigua. Sens dubte, és una bona manera de començar el dia.

En poques hores ja som sota el pont de l'autopista AP-7 a punt d'entrar a Amposta a descansar una estona. El riu s'ha eixamplat bastant aquest darrers quilòmetres, i a poc a poc el paisatge s'ha anat suavitzant molt.

A partir d'ara ens espera el Delta amb els seus canyissars i baixos horitzons. A mida que ens apropem a Deltebre el trànsit d'embarcacions diverses s'intensifica. Sabent que l'etapa d'avui és curta, la relaxació s'apodera de nosaltres. A poc a poc l'illa de Gràcia s'apropa i comença l'extensíssim nucli urbà de Deltebre, fins que arribats a l'alçada de l'embarcador, donem al migdia l'etapa per acabada. Un bon arròs negre serà el nostre premi a aquests dies de travessa tot esperant l'arribada al mar del dia següent.

DE DELTEBRE A RIUMAR: (13,3 KM) Cel i riu es fonen en l'horitzó

En plena nit comencem a remar direcció al mar. La claror de la lluna ens il·lumina les siluetes a les vores riu. De tant en tant apareix alguna edificació típica del Delta. Avui els peixos ens espanten més que mai, perquè tenen una mida de vegades molt considerable, i no ens veuen venir fins que literalment estem a sobre d'ells.

De mica en mica la claror es va apoderant de l'horitzó. Ens creuem amb alguna petita barca de pescadors que torna a port amb la feina feta d'una llarga però productiva nit. Cada vegada hi ha menys gruix entre el riu i el no-res.

Surt el sol. El roig és vivent a l'horitzó quan arribem a les darreres palmeres que donen pas al mar obert. L'espectacle sublim. Un nou dia de sol al Delta i la mirada clavada a l'infinit que formen riu, mar i horitzó. Un nou dia que ens dur a la fi d'aquest viatge.

D'aquesta manera deixem a la fi de remar cap a l'est per vorejar el Delta tot encarant la llarga platja de Riumar.

Passem per uns darrers moments d'atenció on la nostra treballada coordinació ens permetrà sortejar unes onades que trenquen en un banc de sorra davant la platja, i que amenacen en transformar la piragua en submarí.

Finalment, arribem a la platja i traiem la piragua de l'aigua ja per última vegada. Un nou dia comença, però per nosaltres l'aventura acaba.

Informació pràctica

Pas de la presa de Riba-roja

Cal sortir del pantà pel cantó esquerre (sempre que anem riu avall). El terreny és força incòmode al començament, ja que cal superar un terraplè d'alçada considerable abans d'arribar a un camí que s'uneix amb la carretera que prové del damunt de la presa, de trànsit gairebé inexistent. Una vegada passada la presa, per un altre camí, podem retornar de nou al riu. El tram es fa llarg i molt feixuc amb la piragua. Tot plegat ens porta ben bé una hora i mitja.

Pas de la presa de Flix

Si es va riu avall cal sortir novament pel cantó esquerre del pantà. Allà trobarem un camí que ens durà a la carretera, que cal travessar amb precaució ja que té força trànsit. Un cop a l'altre cantó baixem amb atenció al riu mitjançant unes escales. És força més fàcil i curt que la maniobra per evitar la presa anterior.

Pas de l'assut d'Ascó

Cal esquivar-lo novament per la vora del riu pel cantó esquerre. Tot i que és un tram molt curt, és un pèl incòmode, ja que tota la maniobra es fa pel damunt de roques.

Pas de l'assut de Xerta

Aquest pas compta amb una reclosa que en temporada de navegació, del 9 d'abril al 2 de novembre, fa passar les embarcacions d'un cantó a l'altre de l'assut. Cal trucar la telèfon 977 473 158 abans d'arribar a l'assut per informar que activin el mecanisme. (També es pot consultar www.ebrenavegable.com.) Fora de temporada, és possible de desembarcar per una rampa a la dreta del canal i portar la piragua fins a l'embarcador de l'assut, ja a l'altre cantó.

Lloguer de piragües

Nosaltres les vàrem llogar a l'empresa de Flix, Rogles Aventura. Pagant un suplement, ells mateixos ens van portar la piragua al punt de sortida i ens van venir a recollir al punt d'arribada. El tracte amb ells va ser d'allò més fàcil i són una bona font de bons consells per a la travessa. Hi ha també una altra empresa de Benifallet: Beniemocions (Tel: 619 334 384, www.beniemocions.cat) que també són bons coneixedors del riu i ofereixen un servei similar.

Internet

A lloc web www.ebre.ephemera.cat en Jordi Cots ofereix un útil road book de la travessa que va fer, així com informació útil.

130 km. de rutes en piragua.
Rutes en bici; senderisme;
Vies ferrades;
tir amb arc...

Activitats a la natura per tothom !!

Info i reserves:
649 605865
rogles@rogles.org

Amb el títol «Buscant les parets perdudes», un article de la desapareguda revista *Extrem*, encetava la trajectòria d'una zona que mai ha estat de moda malgrat el seu encant: les roques del Masmut. Una col·lecció d'esperons curiosament ordenats han merescut durant 27 anys l'atenció d'uns pocs apassionats que han descobert una a una les línies més sinuoses i arrogants. Una tasca difícil, ateses les característiques d'un terreny molt vertical i amb poques possibilitats de clavar, reservada als escaladors més experimentats en aquest tipus de conglomerat. Uns anys després, el rocam similar de Collegats surt a la llum i es repeteix la mateixa història, uns pocs escaladors assidus descobreixen uns tresors que a hores d'ara encara s'han d'avaluar. El mateix passa amb Comiols, al peu de la carretera: la gent no s'acosta. Tres indrets amb mínima aproximació, còmode descens i poca freqüentació, sols poden tenir un denominador en comú: conglomerat amb pocs parabolts.

Si preferiu el calci, presentem un nou escenari explorat darrerament pels germans Ullastre, que si bé tampoc no hi trobarem massa parabolts, podrem trampejar molt més amb l'ajuda dels tascons i friends: el puig de Millà, sobre el pantà de Canelles.

MASSÍS DELS PORTS / ROQUES DEL MASMUT

Via Polvos Ginebrinos (160 m, MD⁺/A1)

ROQUES DEL MASMUT

A l'esquerra de la *Via d'un Temps*, Toño López realitza tot sol la via *Polvos Ginebrinos*. Oberta els dies 29 i 30 d'abril del 2009 amb la col·laboració de Miquel Àngel en els dos primers llargs, ofereix un traçat semiequipat amb parabolts de 8 i 10 mm, on destaca l'exigent fissura de la tercera tirada on haurem de col·locar alguns friends de progressió. Cal dir també que l'últim llarg ha quedat molt forçat a la dreta per no trepitjar les altres vies, a més de tenir les assegurances més allunyades que la resta de l'itinerari. Cal dur unes 18 cintes, estreps i friends mitjans i grans. És una roca discreta en algun passatge, però acceptable en conjunt. A la sortida de la via es pot baixar còmodament per la canal de l'esquerra amb dos ràpels equipats amb anelles senyalitzats amb una fita

al cim. Al bar Sociedad de Pena-roja hi trobarem un llibre de escalades on podrem consultar les ressenyes originals de les vies, factor important ja que la graduació de moltes data de fa més de 20 anys, algunes sense repetició. Cal agrair la tasca de restauració de les vies més clàssiques per Santi Gràcia de Valderrores, l'alma mater de la zona, i per molts anys.

COLLEGATS

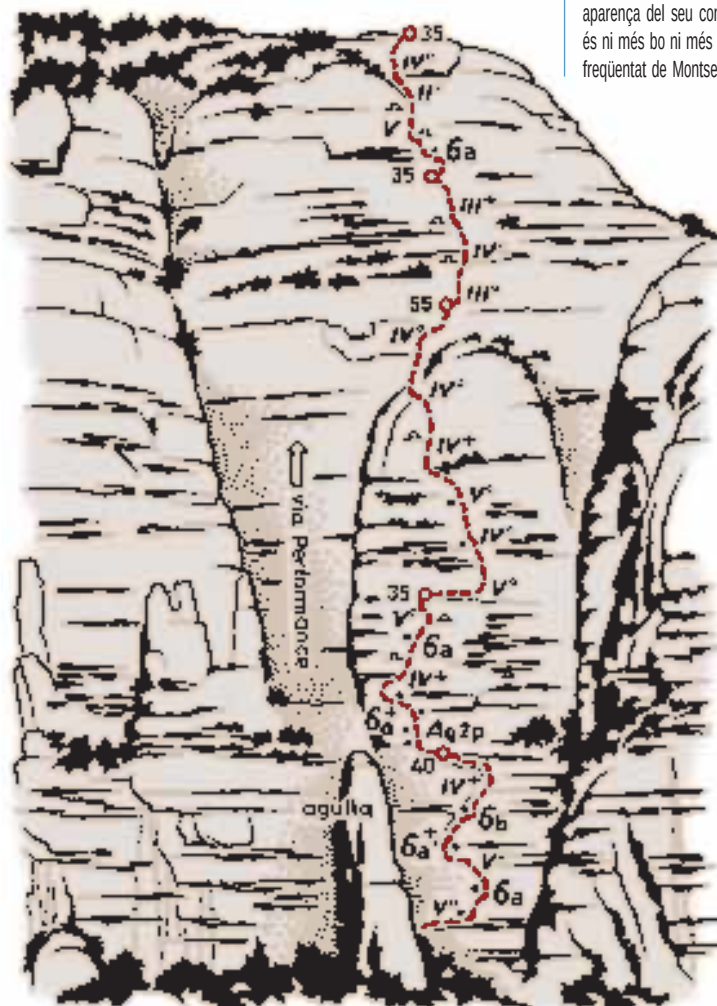
Amb l'aparició de la tercera guia d'escalades al congost de Collegats, s'omple un buit molt important d'informació generada amb la considerable activitat dels darrers anys, tant en el terreny d'aventura com en l'àmbit esportiu. Aprofitem per ressenyar l'última via oberta que ja no surt a la publicació. Es tracta d'un itinerari molt captivador situat immediatament a la dreta

de la clàssica via *Performance*, que completa el marc de línies més eloqüents que dona la façana occidental de les moles del Pessó. La via *Ànimes Bessones* oberta el febrer del 2010 per Lluís Parcerisa en solitari, representa un nou repte a l'estil més acurat de la zona, amb certa semblança al tipus d'escalada de Canadà al Solsonès (d'aquí el nom de la via). L'escalada arrenca des de l'interior de l'agulla repenjada cap a la dreta (parabolit visible), i en dos llargs guanya el terreny més sinuós i exigent fins la R2, punt

on canvia radicalment el panorama. Roca molt bona en general, amb algun pas discret i una mica bruta en el L2, on trobarem el pas clau de la via a la sortida de l'Ae per anar a cercar el següent parabolit, tram amb líquens i lleugerament desplatat. Itinerari semiquipat amb parabolits i ponts de roca, on seran útils els tascons, cintes molts llargues, cordinos, aliens i friends. Cal anotar l'existència d'un niu actiu de voltors per sota la R2, per la qual cosa caldrà evitar l'època de nidificació.

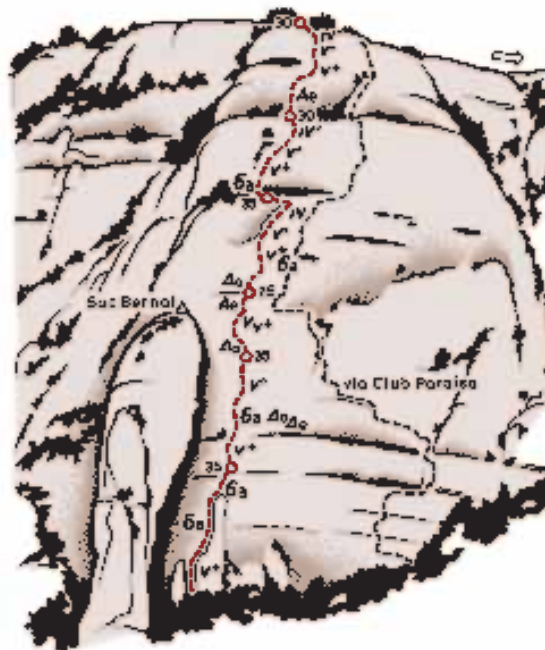
PALLARS JUSSÀ / CONGOST DE COLLEGATS

Via Ànimes Bessones (220 m. MD⁺/A2)

SERRA DE COMIOLS

Via Chiricahua Roc(190 m, MD+/A2)

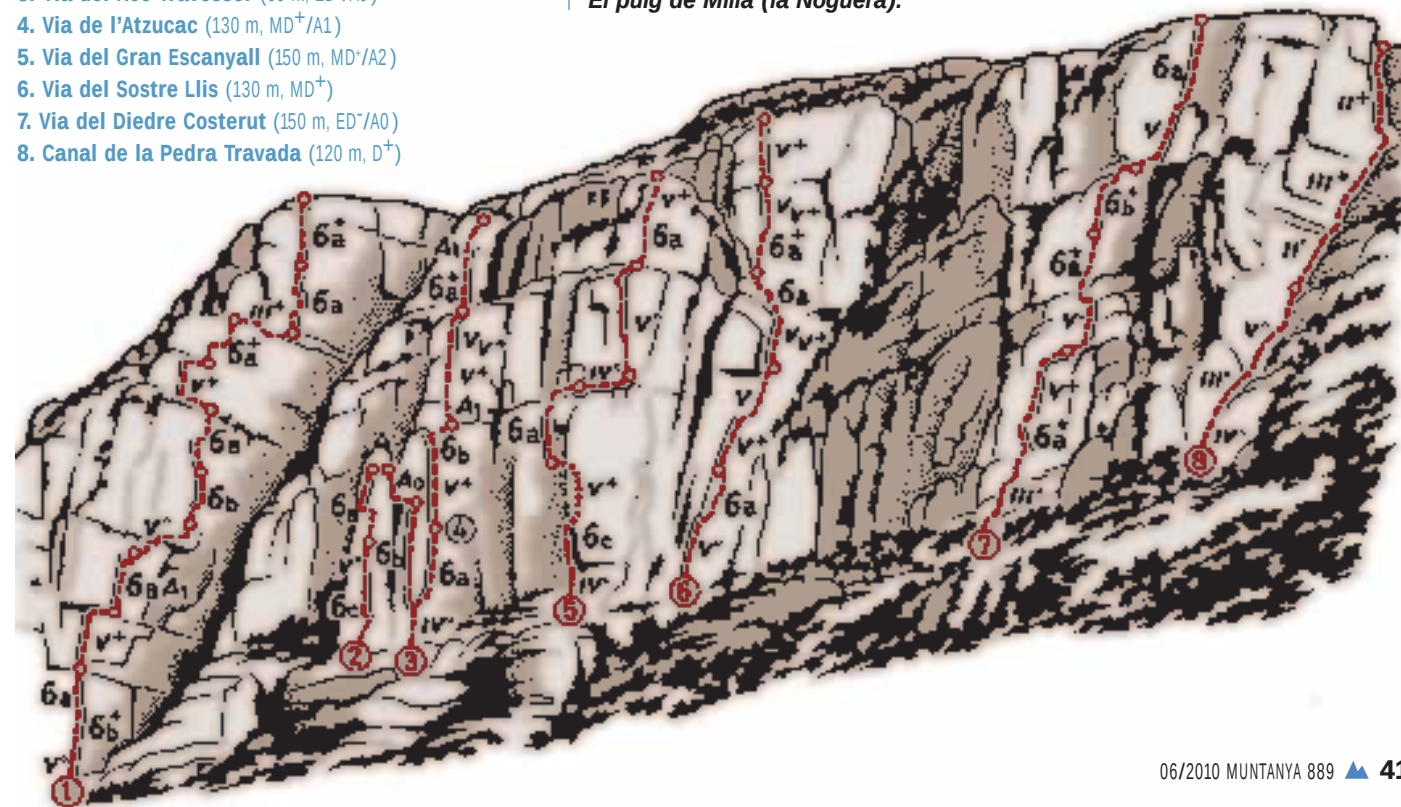
LA NOGUERA

El pantà de Canelles amaga tot un arsenal de bones parets calcàries en el seu tram més estret entre el pas de Mont-rebei i la presa de Canelles. Una d'aquestes troballes és sota el vessant

oest del puig de Millà, a ponent del poble del mateix nom, proper a Àger. En la primavera del 2005 Guillem Ullastre es deixa caure per aquest indret, prèvia inspecció des de l'altre costat del pantà, per cercar el millor

LA NOGUERA / PUIG DE MILLÀ CARA OEST

1. **Via Esbiaixada** (250 m, ED⁺/A1)
2. **Via de l'Enforcadura** (50 m, ED⁻)
3. **Via del Roc Travesser** (60 m, ED⁺/A0)
4. **Via de l'Atzacac** (130 m, MD⁺/A1)
5. **Via del Gran Escanyall** (150 m, MD⁺/A2)
6. **Via del Sostre Llis** (130 m, MD⁺)
7. **Via del Diedre Costerut** (150 m, ED⁻/A0)
8. **Canal de la Pedra Travada** (120 m, D⁺)

accés aquesta bonica i llaminera paret solcada de línies prou evidents. En un primer contacte amb la zona, l'inquiet explorador baixa i torna a pujar per la canal de la Pedra Travada (26-5-06), que serà l'entrada definitiva al sector, que a poc a poc desvetllarà junt amb el seu germà Ferran. El primer objectiu d'aquesta campanya correspon a les Agulles Bessones de les Conclues, amb la via del *Roc Travesser* (18-9-06) a la punta meridional. Un traçat que puja per la paret del dingle per aprofitar un gran bloc emporat per travessar a l'agulla i fer el cim. Cal dur els tascons i friends fins al nº3. Als pocs dies hi tornen per obrir la via del *Gran Escanyall* (22-10-06) per una escalexa pregonça que domina al centre del bastió. Escalada força tècnica i variada on seran útils els tascons i les cintes llargues.

La via del *Diedre Costerut* (18-4-07) explora la part dreta de la paret per conquerir el monolític diedre final. Cal dur tascons i friends fins nº4. La via de l'*Enforcadura* (13-10-07) assoleix la punta septentrional de les Agules Besones. Al cim hi trobarem la instal·lació d'un ràpel de 45 m per baixar. Difícil itinerari on caldrà el mateix que la ruta anterior. La via del *Sostre Llís* (20-10-07) ofereix una bona combinació de diedres i plaques poc equipades on seran necessaris els mateixos estris. La via de l'*Azuacac* (30-5-08) representa una de les línies més fissurades i mantingudes. Cal portar un bon joc de friends amb les talles grans repetides. L'última del repertori, la via *Esbai-xada* (19-5-09), com el seu nom indica, és tot un invent per aprofitar al màxim el marqe esquerra de la paret.

on surten ni més ni menys que 11 tirades de dificultat, i amb poques escapatòries. Cal dur els tascons i frèdres fins nº 4,5 (recomanable repetir del nº3 al nº4). Totes aquestes vies resten semiequipades amb parabolts i alguns pitons, i les reunions les trobarem assegurades amb alguna clara excepció per muntar. La graduació del dibuix panoràmic representa el grau màxim assolit en lliure; la major part dels itineraris es poden fer amb un nivell de 6a/AO. Aproximació des de Millà pel camí que passa per la font i condueix al puig de Millà (1.025 m). Un cop al cim cal davallar en direcció al pantà (oest) fins a localitzar la canal de la Pedra travada (fites) que ens portara al peu de paret, primer desgrimpant un bon tros i després muntant un ràpel de 50 m instal·lat en dos punts de roca.

El puig de Millà (la Noguera).

Grans coves i avencs del Llenguadoc i del Roergue

Novament Víctor Ferrer ens ofereix un extraordinari guiatge fotogràfic per les grans cavitats mediterrànies, que constitueix el segon volum d'aquest ambiciós projecte de documentació iconogràfica.

El gruix de l'obra es concentra en les cavitats agrupades regionalment, i de cadascuna s'inicia per un índex i mapa del sector. A continuació hi ha les galeries fotogràfiques de les cavitats seleccionades precedides per una il·lustració dels seus paisatges, un disseny topogràfic de la cavitat, mapa de situació i la col·lecció de fotos de gran format amb petits comentaris. Segueix una llista de les cavitats regionals més grans, imatges d'altres cavitats interessants i llista de clubs.

Aquesta obra ofereix imatges espectaculars de la sala de l'avenc de la Salamandra i la de l'avenc Noir, les cèlebres formes de Trabuc, l'històrica travessa de Bramabiau, les freqüentades Saint Marcel d'Ardeche, Orgnac, Armand, etc. Els paisatges i concrecions de lo Gaugnas/Cabrespine, les excèntriques prodigioses i les concrecions blaves de Mala-val, de l'Aguzou, la TM.71, el riu de la

grotte d'Aldène, les verticalitats de la Leicase, i del Rabanel, les concrecions d'aragonit verd de la Montagne Noire, i també Lauzinas, Demoiselles, l'avenc de Camellié, etc.

Un complement interessant és el DVD que incorpora, que ens mostra una selecció d'imatges i vídeos amb música original.

En resum, una obra com n'hi ha poques, on es condensa el treball de moltes visites, al llarg de cinc anys d'un grup d'espeleòlegs especialitzats i amants de la fotografia subterrània. Un plaer visual i alhora una incitació a conèixer aquestes meravelles que Víctor Ferrer i l'equip de Flash Black Corb ens posen al nostre abast. (flashblackcorb@hotmail.com).

Grandes cuevas y simas del Mediterráneo

Víctor Ferrer Rico

Edita: L'autor. Barcelona (2010)

276 pàgines, amb il·lustracions

DVD Audiovisual: 12 minuts

El Pirineu en 50 etapes

Aquest és un llibre de gran format, amb un recull de magnífiques fotografies que conviden a iniciar una llarga travessia pirinenca de la Mediterrània al Cantàbric, 800 km de paisatges grandiosos a través del GR 11, amb l'al·licient de complementar la ruta amb l'ascensió a l'Aneto, el Posets, el Mont Perdut i la pica d'Estats.

Aquesta és la invitació que us fa aquesta guia fotogràfica, la de travessar una vall rere una altra per descobrir allò que només es pot trobar quan fem camí pas a pas.

L'obra ve acompanyada d'uns textos que us faran venir ganes de posarvos la motxilla i emprendre la fantàstica aventura que ens ofereixen el Pirineu.

Aquest llibre és molt més que una guia, perquè al llarg de les seves pàgines gaudireu d'uns textos amb els quals ja viureu els paisatges que us proposa de travessar.

Amb cinquanta itineraris se'ns proposa de fer aquesta travessia transpirinenca. En cada un dels itineraris hi trobareu un petit croquis amb les referències geogràfiques més destacades i una fitxa tècnica amb les dades exactes que us informaran de les característiques.

El Pirineu de cap a cap. 50 etapes. La Transpirinenca (GR 11)

Marta Viladot i Daniel Calleja

Edita: Cossetània Edicions. Valls (2010)

[Col·lecció: Khroma, 5]

120 pàgines, amb il·lustracions

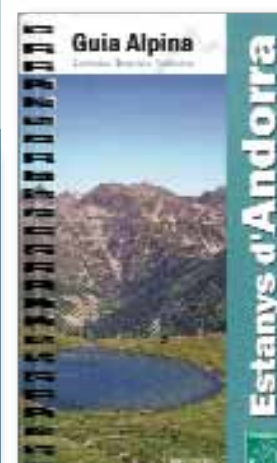
L'Andorra lacustre

Amb aquesta guia us podreu apropar als millors paisatges lacustres d'Andorra. Consta de 26 itineraris, de diverses difucltats, des dels itineraris per visitar els estanys més coneguts, que podríem dir més clàssics, fins a d'altres de menys freqüentats. Gairebé totes les rutes són d'un dia, però també n'hi ha de dos i tres dies.

Podreu trobar-hi excursions, ascensions i travessies als estanys, a cinc de les set parroquies andorranes: Escaldes-Engordany, Encamp, Canillo, Ordino i la Massana.

Per a cada cada itinerari hi trobareu una fitxa molt ben elaborada: un perfil força detallat, la fitxa amb les característiques bàsiques, una curta introducció, la descripció detallada de la ruta que ens portarà a l'estany, com també la descripció de les ascensions al cim que a partir de la ruta podreu fer. Totes les rutes estan il·lustrades amb magnífiques fotografies i un mapa ben dibuixat.

En les primeres pàgines de la guia hi trobareu una curta introducció amb recomanacions sobre les mesures de seguretat que cal seguir per iniciar qualsevol dels recorreguts i unes notes de caire geogràfic.

Estanys d'Andorra

Francesc X. Gregori i Rosa M. Comamala

Edita: Editorial Alpina. Granollers (2010)

[Col·lecció: Guia Alpina]

144 pàgines, amb il·lustracions

El Camí del Nord amb BTT

Aquest any, que coincideix amb l'any jacobeu, ha après una guia de 13 etapes cicloturistes que recorre el Camí del Nord, una ruta que és una interessant alternativa al massificat Camí Francès, especialment en els mesos d'estiu. Qui hagi caminat o pedalejat pel Camí Francès i busqui una nova experiència en la ruta costanera no ha de caure en l'error de comparar ambdues rutes, perquè són completament diferents des d'un punt de vista geogràfic.

El Camí del Nord és més dur i exigent, els desnivells d'algunes etapes superen els 1.000 m de pujades positives i, en general, l'adversa meteorologia del Cantàbric és incomparable amb la bondadosa placidesa de les planes castellanes i l'erm lleonès.

No obstant això, hom es veurà recompensat per un món verd de boscos, pastures, hortes i belles viles rurals, una ruta exigent, però alhora tranquil·la, amb olor de salnitre, brisa marina i eucaliptus.

La guia us facilita tota la informació pràctica perquè pugueu planificar la vostra ruta: tots els albergs, serveis de les poblacions de pas, etc. Tot això il·lustrat amb un mapa detallat, perfil de l'etapa i les fotos més representatives.

Camino del Norte en BTT.

Ruta jacobea de la costa

Juanjo Alonso

Edita: Editorial Desnivel. Madrid (2010)

228 pàgines, amb il·lustracions

Les muntanyes de Barcelona

Aquesta guia excursionista per la comarca del Barcelonès ens presenta 17 excursions a peu. Les tres primeres recorren la serralada de Marina, entre Badalona i Santa Coloma; dotze per Collserola i dues per Montjuïc; en cadascuna s'hi expliquen aspectes rellevats del paisatge de la fauna i la flora.

En aquest recull d'itineraris, descobrireu la comarca més petita de Catalunya. Encara que una gran part de la seva superfície està ocupada per territori urbà, el Barcelonès amaga força terreny per recórrer a peu.

La descripció dels itineraris és excel·lent, amb observacions sobre el paisatge que ens faran descobrir aspectes poc coneguts de l'entorn urbà de Barcelona. Caminant amb la Mediterrània com a teló de fons, visitarem les serres litorals amb els seus contrastos paisatgístics, el seu patrimoni històric i humà en forma de monuments, masies, fonts i la seva gran diversitat de flora i fauna.

Tots aquests racons es poden visitar aprofitant la gran infraestructura de transport públic que ofereix aquesta comarca.

Barcelonès. 17 excursions a peu

Rafa López Martí

Edita: Cossetània Edicions. Valls (2010)

[Col·lecció: Azimut Comarcal]

Senderisme, 3]

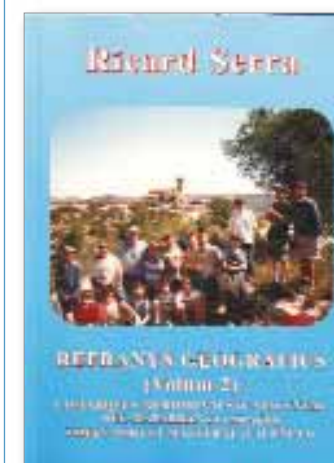
119 pàgines, amb il·lustracions

Refranys meridionals

L'autor d'aquest llibre ha fet un llarg camí per donar a conèixer el nostre país. Ha publicat, entre d'altres llibres, *Comarques i subcomarques de Catalunya* en vint-i-quatre volums, on es recullen una infinitat de dades geogràfiques de tota la nostra geografia, un treball llarg i laboriós, de vint-i-un anys de constant dedicació.

Aquest llibre es el segon volum d'una altra col·lecció en la qual recull les dites i refranys geogràfics dels nostres pobles. Ara, posa en evidència la unitat i la riquesa de la llengua catalana dins de les diverses variants que trobem al llarg i ample de la nostra geografia, i es publica en un moment molt oportú: quan s'acaba de publicar en el *Boletín Oficial de Aragón* la Llei d'Ús, protecció i promoció de les llengües pròpies d'Aragó, un primer pas cap a la tan esperada i ajornada normalització del català parlat a la Franja.

A més, hi trobareu una llista de municipis d'aquesta zona on coincideixen les comarques valencianes, catalanes i aragoneses, amb tots els seus pobles, barris i caserius, com també el patrimoni arquitectònic, arqueològic i natural, els cims de la zona, amb la seva altitud i adscripció municipal.

Refranys geogràfics (Volum II)

Ricard Serra i Feu

Edita: L'autor. Mollerussa (2010)

256 pàgines, amb il·lustracions

Altres novetats editorials

Parcs Nacionals dels Pirineus.

80 recorreguts

Didier Castagnet –

Gérard Névery

Edita: Cossetània Edicions. Valls (2010)

[Col·lecció: Azimut, 106]

239 pàgines, amb il·lustracions

Red de Parques Nacionales.

Guia de Visita

Edita: Organismo Autónomo Parques

Nacionales. Madrid (2009)

446 pàgines, amb il·lustracions

Ribera d'Ebre. 17 excursions en BTT

Pep Ullidemolins Marín

Edita: Cossetània Edicions. Valls (2010)

[Col·lecció: Azimut Comarcal. Sèrie BTT, 1]

119 pàgines, amb il·lustracions

Terres de l'Ebre. Vida i colors

Text i fotos:

Vicent Pellicer Ollés

Edita: Cossetània Edicions. Valls (2010)

[Col·lecció: Khroma, 6]

131 pàgines, amb il·lustracions

Excursionisme en BBT.

Manual pràctic

Beti Costillas –

Joan Gelabert

[Col·lecció: Manuals de muntanya, 4]

120 pàgines, amb il·lustracions

La travessa de la Costa Brava

Sergi Lara – Jordi Puig

Edita: Triangle Postal. Barcelona (2010)

223 pàgines, amb il·lustracions

Panoràmicas del Pirineo Aragonés

Ignacio Ferrando

Edita: Ábaco digital. Saragossa (2009)

223 pàgines, amb il·lustracions

Un Siglo de Parques Nacionales.

Historia y futuro de los parques

en España

Edita: EUROPARC. Madrid (2009)

43 pàgines, amb il·lustracions

Escalada

S'obre una nova via a la cara NE del tuc d'Ermèr (Baix Aran)

El *Corredor dels Nusos* és una nova via que ha estat oberta recentment al tuc d'Ermèr, al municipi de Canejan, a l'extrem nord de la Vall d'Aran. La via ha estat oberta pels alpinistes Joan Jover i J. Llanes, en la que ha estat la seva tercera temptativa.

«Es tracta d'una esplèndida ascensió per un corredor ben definit, amb molt ambient i en un paratge aïllat. L'itinerari és sostingut, amb dos ressals més verticals, el primer dels quals pot presentar-se en un terreny mixt. Les condicions en què ens vam trobar eren mediocres a la part baixa, sense la cascada que habitualment vesteix el primer ressalt, de manera que en aquest punt vam progressar per terreny mixt delicat i difícil de protegir.»

Joan Jover

Aproximació: Refugi d'Era Hone-ria. Cal seguir el GR 211 fins a l'inici del barranc de Güerri. Després cal guanyar alçada per la dreta del barranc deixant enrere una torre metàl·lica i s'enfila una canal de la dreta (II+, 55°). 3 hores d'aproximació, 4 h de via i 3 h més de descens.

Descens: per les pales de la cara sud fins a la capçalera de la vall de Bedreda. Es davalla per un terreny suau fins a un collet a la dreta (curt ascens per arribar-hi). A partir d'aquí hi ha un camí evident pel marge dret de la vall de Bedreda.

Primera ascensió: J. Llanes i J. Jover (26-03-10).

Dificultat: MD⁺.

Desnivell: 300 m.

Material: 1/2 joc de tascons, 1/2 joc de friends i 5 cargols.

JOAN JOVER

JOAN JOVER

Espai CEC

Diada de Sant Jordi. I acte del 40è aniversari de la revista Muntanya

ROGER ROVIRA

El dia 23 d'abril passat, dia mundial del llibre, la revista *Muntanya* va ser present durant tota la jornada a l'estand que va instal·lar el Centre Excursionista de Catalunya a les Rambles, just davant mateix del mercat de la Boqueria, en el primer acte públic del 40è aniversari de la publicació més emblemàtica de l'excursionisme català.

Amb el número 640, publicat pel Centre Excursionista de Catalunya l'abril de 1970, la revista *Muntanya* es publica per primera vegada en català i recupera l'antiga numeració, que és el resultat de sumar els números del *But-*

lletí del CEC (el primer número va aparèixer el 1891) i els de *Montaña* (1952-1969), en una clara manifestació de la continuïtat centenària (119 anys) de l'anfany de publicació del Centre Excursionista de Catalunya, amb l'objectiu de divulgar informació científica i muntanyenca a tot el col·lectiu i a la societat en general.

Amb l'aparició, doncs, del número 888 (abril del 2010), la capçalera en català compleix exactament 40 anys. Han estat quatre dècades de premsa excursionista en català que han posicionat aquesta revista com una de les més prestigioses i antigues del sector.

FE D'ERRADES

La recensió que vam fer al darrer núm. 888 de la revista *Muntanya*, a la pàgina 43, sobre la guia *Raquetes pel Pallars Sobirà* (Desnivell Edicions) és obra dels autors Xavi Gros i la Luisa Capilla, i no pas de Marcel Costa i Jordi Mazon, tal com indicàvem per un error de redacció.

A la notícia «SPOT: un petit aparell que et pot salvar la vida», publicat a la pàgina 48 del mateix número, va desaparèixer, per causa atribuïda al procés d'impressió de la revista, la imatge d'aquest aparell GPS, que ara reproduïm.

Congressos de muntanya

VI Congrés Mundial de Turisme de Neu i Muntanya a Andorra

CONGRES DENEU, AD

Més de 350 participants de 20 països van participar en la sisena edició del Congrés Mundial de de Turisme de Neu i Muntanya que es va celebrar a Ordino els dies 13 i 14 d'abril passats, entre els quals hi havia una delegació de premsa de la revista *Muntanya*. Els experts mundials van centrar el debat, entre altres coses, en la política de preus, l'ús de la tecnologia i el futur dels destins de neu i muntanya. Es va parlar sobretot de reinventar el turisme, amb neu, però també sense neu.

Bonaventura Espot, alcalde d'Ordino, va destacar la major participació en aquesta edició en totes les ponències, que van comptar amb una assistència entre 300 i 150 persones, i també de l'augment en el nombre de ponents (31). Els ponents van analitzar el present i el futur de les destinacions turístiques de neu i muntanya en els àmbits econòmic, esportiu, tecnològic, social i mediambiental.

Amb tot, això també ens porta a reflexionar sobre el turisme de muntanya enfocat a un col·lectiu que no és excursionista ni té una experiència com a muntanyenc, però que es fascina pel paisatge. Les empreses d'oci aleshores proposen una aventura per captar aquest turisme en les valls de

muntanya més famoses del món, on la neu i els esports associats hi juguen un paper important; però que quan la temporada de neu s'acaba, cal reinventar aquest paisatge amb propostes esportives i d'oci noves en el marc del medi natural.

Però si aprofundim més, la reflexió ens ha de dur, al nostre parer, a la filosofia dels centres excursionistes, indrets des dels quals cal enfocar veritablement el coneixement, la conducta i la prevenció de riscos que comporta la muntanya. Només des de la garantia dels centres excursionistes, que vetllen per formar i educar els excursionistes, es pot parlar correctament d'un ús adient de la muntanya i el seu entorn.

El ministre de Turisme, Indústria i Comerç d'Andorra, Claude Benet; l'alcalde de l'Ajuntament d'Ordino, Bonaventura Espot; el de la Massana, Josep Maria Camp, i el director executiu de l'Organització Mundial de Turisme, Frédéric Pierret (a la foto), van protagonitzar la clausura del congrés, en què els experts van destacar d'Andorra la innovació en la creació de productes d'oci.

F. A.

Més informació:

www.congresdeneu.ad

Barranquisme

Gorgs 2010: VII Trobada Internacional Pont de Suert

Ariba la setena edició de Gorgs de la mà de les dues federacions organitzadores, la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC) i la Federació Catalana d'Espeleologia (FCE), tot un referent per al col·lectiu barranquista. Enguany, per dur a terme aquest esdeveniment s'ha triat el municipi del Pont de Suert, cap de comarca de l'Alta Ribagorça, els dies 25, 26 i 27 de juny.

L'Alta Ribagorça està formada per tres municipis, el Pont de Suert, la vall de Boí i Vilaller. És una zona de muntanya amb un relleu abrupte, un territori ideal per practicar tots els esports de muntanya, tant a l'estiu com a l'hivern, i evidentment el descens de canyons, barrancs i engorjats. Un autèntic paradís on les possibilitats són il·limitades.

Aquesta edició inclou, a més a més de la pròpia trobada, el IV Congrés Internacional de Canyons, Barrancs i Engorjats i el III Concurs Internacional de Fotografia Lucien Briet, així com el Concurs d'Audiovisuals; i com a novetat, els Tallers de Formació impartits per les escoles de totes dues federacions, l'ECAM i l'EFCE i l'escola de l'Alta Ribagorça, l'ECAM, dirigits a tots els participants de la trobada i per a tots els nivells.

Gràcies als nostres patrocinadors, col·laboradors i expositors, a la fira hi podrem veure les últimes novetats de material. El congrés ens exposarà i

**Descens
de barrancs
canyons
i engorjats**

ens resoldrà tots aquells dubtes de la nostra activitat, des de la seguretat, la tècnica, la mecànica, el medi ambient i els últims avenços en tècnica fotogràfica.

El divendres 25 de juny a les 7 del vespre es farà la presentació oficial a la seu de l'ECAM (Escola Catalana d'Esports de Muntanya), que acabarà amb el sopar de clausura de dissabte 26.

Mari Nivera

(responsable de GORGs 2010)

Més informació:

<http://gorgs.espeleologia.cat><http://gorgs.feec.cat>

GORGs 2010

Curses de muntanya

Mònica Aguilera guanya la Marató de les Arenes

ARXIU M.A.

Mònica Aguilera, del Centre Excursionista de Catalunya, ha estat la guanyadora de la 25 edició de la Marató de les Arenes (*Marathon des Sables*), una duríssima carrera de 250 km pel desert del Sàhara en sis dies. «Mai vaig pensar que podria guanyar. Vaig venir per veure, per aprendre, per saber què era això. És el meu primer any aquí, i no vaig venir pensant en la victòria», deia la corredora catalana en creuar la meta de la sisena i darrera etapa de la prova.

Els 922 participants que han acabat aquesta edició de la prova, considerada la cursa per etapes més dura del món, han hagut de córrer alguns dies amb més de 40° C (que contrasten amb els 10° C de la nit) damunt de dunes i petits còdols negres que et destrossen els peus, a més de superar la fatídica quarta etapa, de més de 82 km, que ha estat la més llarga de la història d'aquesta prova.

La corredora Mònica Aguilera ha trigat una mica més de 30 hores a recórrer els 250 km, gairebé mitja hora menys que la segona dona que ha acabat la prova, l'holandesa Jolanda Linschooten; per això s'ha adjudicat la victòria en quatre de les sis etapes de la carrera.

En la categoria masculina, el vencedor indiscutible ha estat el marroquí Mohamad Ahansal, que no només ha guanyat amb claredat totes les etapes, sinó que ha aconseguit acabar els 250 km en menys de 20 hores,

mentre que els espanyols Jorge Aubeo i Aurelio Antonio Olivar van acabar en quarta i sisena posició en la classificació general.

En aquesta edició de la marató hi han participat 1.200 corredors de 52 països diferents que van posar a prova la seva resistència en sis etapes: primera etapa (29 km); segona (35,5 km); tercera (40 km); quarta (82,2 km); cinquena (42 km) i la sisena i última (21,1 km).

La Marató de les Arenes és una prova d'autosuficiència; és a dir, els corredors han de portar en la seva motxilla menjar, el sac de dormir, l'estora, la roba i tot el necessari per als sis dies de carrera. Tot menys l'aigua, que l'organització els va lliurant en els diversos controls de pas de la cursa.

Francesc Beato

ÁLVARO ARENAS

LII Ral·li CEC d'esquí de muntanya a la vall de Conangles

El 10 i 11 d'abril passat el Centre Excursionista de Catalunya va organitzar la 52a edició del Ral·li CEC d'esquí de muntanya, històrica cursa que aquest any es desenvolupava a la vall de Conangles (Vall d'Aran) i dins del parc nacional d'Aigüestortes, amb un gran recorregut i magnífiques condicions.

El repte que aquest any es va plantejar l'equip organitzador va ser marcar un itinerari de 3.000 m de desnivell, tornar a les curses d'abans, físicament dures, fora de l'abric de les estacions d'esquí, amb trams alpins i tècnics on els corredors havien de descalçar-se els esquís, posar-se els grampons i caminar canal amunt.

El repte es va assolir, i tant l'organització com els corredors es van adonar que aquesta no havia estat una cursa com tantes altres. Sis canvis de pells, dos canals a peu amb ajuda de cordes fixes instal·lades, l'ascensió a tres cims i 2.800 m de desnivell marcats amb banderes verdes i vermelles, dos avituallaments sòlids i un de líquid i tres itineraris marcats per donar cabuda a tots els corredors.

161 persones van prendre part en la cursa, 37 equips (de 2 o 3 persones) corrien l'itinerari més llarg, 16 equips un itinerari de 2.000 m aproximats de desnivell i 4 equips i 23 corredors individuals l'itinerari de 1.200 m de desnivell. La sortida per als corredors del recorregut 3.000 i 2.000 es va fer al costat del refugi Sant Nicolau, a la cota 1.600 m, al costat de la boca sud del túnel de Viella, tocades les 7 del matí per evitar el sol i la calor que estaven previstes desfessin la neu i compro-

metessin la seguretat de la cursa. Els primers 160 m de desnivell els van fer a peu amb els esquís a l'esquena, però de seguida els corredors es van haver de posar els esquís per pujar en direcció al port de Rius i al Tuc del Sarrahera. Jumere Wilfrid i Raúl López ja passaven primers pel control de cim i així van acabar la cursa, perseguits de prop per Joan Maria Vendrell i Alfons Gaston. En la primera baixada, però, Vendrell va trencar un dels esquís, i va quedar fora de cursa una de les parelles amb més possibilitats de podi del ral·li.

Del Tuc de Sarrahera (2.645 m) baixaven al llac Redon, que ja començava a desglaçar-se, tot seguit feien un altre canvi de pells per pujar al Tuc deth Pòrt de Vielha (2.604 m), treien les pells per baixar fins a la cota 1.950 m, i feien una volta circular pel Tuc des Hommes per enfilar el coll que els portava al llac de Rius (2.300 m) i al Tuc de Conangles (2.748 m). La cursa acabava en una vertiginosa baixada de quasi 1.000 m de desnivell fins al límit del mantell nival. Wilfrid i López acabaren la cursa amb 3 h i 33 min, seguits de Jordi Palomares i Albert Vilana amb 6 min de diferència.

En la categoria femenina, només un equip va acabar el recorregut llarg, Vanesa Señis i Montserrat Bacardit, que es van proclamar campiones del ral·li amb 5 h 59 min. En segon lloc van quedar Maria Murcia i Visitació García, que van acabar fent el recorregut de 2.000 m amb un temps de 3 h 52 min.

El recorregut popular de 1.200 m i el que corrien els corredors menors de 20 anys que participen en la Copa Petits Pirineus, sortia del mateix lloc que el primer, però aquest pujava al Tuc de Conangles directament. Dels 23 infants que van sortir, els tres primers en arribar van ser francesos: Pierre Moulouquet va arribar en 1 h 41 min, mentre que la primera nena, Ares Izard, ho va fer en 2 h i 14 min.

El ral·li es va acabar amb una botifarrada al Refugi de Conangles, lloc on es va fer el lliurament de premis i el sorteig de material, sota un temps espectacular de sol i temperatures altes.

Álvaro Arenas

Publicacions

La volta al món en... ¡deu anys!

Pablo Rey i Anna Callau han protagonitzat aquesta aventura que van presentar en forma de llibre el 6 d'abril passat a la llibreria Altair de Barcelona. Ja porten deu anys fent la volta al món de Barcelona a Barcelona en una furgoneta 4x4 a través d'Europa, el Pròxim Orient, Àfrica de nord a sud, Amèrica de sud a nord i la Sibèria fins a Finesterra.

Els diuen que en un principi pensaven que podien donar la volta al món en quatre anys (un per a cada continent); després van tenir clar que l'acabarien en set anys. Però quan ja portaven sis anys viatjant, van pensar que deu anys seria un bon número, un número rodó. Aquest més de juny compliran exactament deu anys vivint en ruta, i encara els queda mig planeta per recórrer (a hores d'ara són a Mèxic).

La vuelta al mundo en 10 años: el libro de la independencia és la història d'un somni; un dia dues persones normals decideixen declarar la seva inde-

pendència i renunciar «a la doble vida que ens arrossega a fer els caps de setmana tot el que ens hauria agradat de viure de dilluns a divendres». És la història dels camins accidentats de Babel, un viatge per alguns dels pitjors camins del món en una furgoneta 4x4 transformada en una casa amb rodes, i a la bona ventura.

Aquest llibre explica una infinitat d'anècdotes curioses, des d'encontres amb la policia turca, converses al cor del Kurdistan, nits compartides amb l'islam tradicional, trucs para viatjar amb pocs diners, un atac d'elefants, una persecució a trets per Etiòpia i moltes històries desconegudes que trenquen esquemes i descobreixen un món emocionant. És també la història de la gent.

Pablo Rey va néixer a Buenos Aires. L'any 1996 arribà Barcelona i el 2000 va llogar el seu pis i es va mudar a una furgoneta amb Anna Callau, la seva companya. Encara són a la ruta.

L'alquímia de l'alpinisme

ARXIU A.G. PICAZO

L'escalador Antonio García Picazo ha autoeditat i publicat la seva darrera obra, *La alquímia del alpinismo* (ja n'ha imprès la segona edició el 2009), un llibre esplèndid que reflexiona a partir de l'experiència dels primers alpinistes i de les cites d'aquests, però també de literats, filòsofs o simplement persones sensibles sobre la visió de la muntanya i la natura. El subtítol és ben explícit: «Preguntes, respostes i definicions sobre les motivacions de per què s'escala a través del sentiment romàntic».

La idea és excel·lent i arriba en un bon moment per redirigir el col·lectiu a reflexionar sobre què representa sortir a la muntanya, sobretot quan ja comencem a estar saturats d'heroicitats suïcides que no van enlloc, com ara la dèria de voler fer tots els vuitmils del món en el menor temps possible, en solitari o de qualsevol manera nova.

Segons l'autor, l'alpinisme en el principi es va crear per al benestar del físic i el plaer espiritual, també es va tenir cura que el seu arbre genealògic creixés juntament a un referent de pensament i reflexió. L'evolució de

l'alpinisme ha estat tan imparable que avui dia s'ha convertit en una tortura per a la ment i el físic, i això cada dia creix.

Aquest curiós llibre tracta de retornar als orígens del gran alpinisme clàssic i romàntic, i mira de reafirmar l'esperit entusiasta de l'origen que aporta aquesta activitat, en contacte amb horitzons amples i practicada per éssers hipersensibles al paisatge i la natura.

L'alpinista mallorquí Tolo Calafat mor a l'Annapurna

PHOTO PRESS

El 27 d'abril passat Tolo Calafat assolí el cim del seu sisè vuitmil, l'Annapurna. Un cop havia iniciat el descens de la muntanya, l'alpinista va patir probablement un edema cerebral que va el va impossibilitar d'arribar a les tendes del camp IV, on l'esperaven els seus companys Carlos Pauner i Juanito Oiarzábal, que també acabaven de fer el cim d'aquesta muntanya del Nepal.

En el campament IV, Oiarzábal i Pauner, que van arribar cap a la mitja nit amb congelacions i ceguesa lleu, van mantenir el contacte amb Tolo Calafat durant tota la nit. Després de passar la nit a la intempèrie, a 7.600 m a la cara nord de la muntanya, hi va haver un primer intent de rescat amb helicòpter, que es va haver de suspendre a causa de les condicions meteorològiques.

A les sis del matí del dia següent, el xerpa Sonam va anar a buscar-lo en el lloc on Tolo es va quedar dient que no podia continuar. Alhora, un segon vol d'helicòpter molt més exhaustiu no va poder localitzar enlloc l'alpinista, segurament perquè estaria colgat per la neu.

Espeleologia

La formació dels tècnics d'espeleologia

Al BOE del 19 febrer del 2010 es va publicar el Real Decreto 64/2010, de 29 de gener, segons el qual s'establí el títol de Tècnic Esportiu en Espeleologia i es fixaven els ensenyaments mínims i els requisits d'accés.

La formació de tècnics d'esport a Catalunya ha estat tradicionalment associada, d'una banda, a les federacions esportives catalanes, a través de les seves escoles de formació de tècnics (i entrenadors, segons la disciplina esportiva) i, de l'altra, a l'Escola Catalana de l'Esport, com a centre docent de la Generalitat. Tots dos han estat, fins ara, els ens responsables del procés de formació de tècnics. Aquest procés formatiu, que ha permès atendre les necessitats generades en l'àmbit esportiu amb un gran nivell de qualitat, ha constituït també un sistema de formació molt heterogeni.

Actualment, aquesta formació dels tècnics d'esports, està en un procés de canvi pel que fa a l'estructura, la durada, els requisits d'accés i les característiques dels centres docents i del professorat.

Aquest canvi implica la consideració com a ensenyaments de règim especial, que tenen validesa acadèmi-

ca i professional, com estableix el Decret 169/2002, d'11 de juny, del Departament d'Ensenyament.

Aquests ensenyaments donen a l'alumnat la formació necessària per adquirir la competència professional característica de cada títol, alhora que el capaciten per exercir professionalment la matèria esportiva en la modalitat i especialitat cursada.

La incorporació d'aquests estudis és possible gràcies a l'acord entre el Departament d'Educació i la Secretaria General de l'Esport i a la participació de les diverses federacions esportives catalanes, com a entitats que disposen de coneixements tècnics contrastats i d'una llarga experiència en l'ensenyament d'especialitats esportives.

La validesa de la titulació de tècnic esportiu en espeleologia tindrà, doncs, caràcter acadèmic i professional i validesa a tot l'estat. Correspon ara al Departament d'Educació treballar en el disseny curricular del títol i en el desenvolupament normatiu que comporta la implantació d'aquest ensenyament.

Luís Català

Astronomia i muntanya

20è aniversari del telescopi espacial Hubble des del Montsec

El cap de setmana de l'1 i 2 de maig passat, dedicat a la celebració del 20è aniversari del telescopi Hubble, unes 400 persones van passar pel Centre d'Observació de l'Univers del Parc Astronòmic del Montsec (PAM).

El Centre d'Observació de l'Univers (COU) ha estat un dels cent centres escollits arreu del món per l'Agència Espacial Europea entre els centres de divulgació i recerca en astronomia que lideren la commemoració del 20è aniversari de la posada en marxa del telescopi espacial Hubble, el telescopi que probablement ha contribuït més al progrés en el coneixement de l'Univers.

El COU, com els diversos centres

COU

escollits, va mostrar a tots els visitants la imatge commemorativa del 20è aniversari que ha obtingut el telescopi espacial en el marc d'un cap de setmana dedicat al telescopi. Bona part de les activitats han estat relacionades amb les imatges que el Hubble ha obtingut al llarg de la història. Els visitants que hi han accedit han pogut veure imatges i explicacions del telescopi en els diversos monitors que hi ha al centre, així com en el propi planetari abans d'iniciar cada sessió. També en l'espai d'observacions s'ha fet un recordatori del paper del Telescopi Espacial Hubble en l'obtenció d'algunes de les millors imatges astronòmiques de les que disposem.

ques de les que disposem.

La imatge queda en propietat del COU i hi serà exposada a la sala d'exposicions temporals del mateix centre, així com en un futur en activitats del Parc Astronòmic en altres espais.

La imatge, que ha fet pública l'Agència Espacial Europea (ESA) i l'Agència Americana (NASA) i a la que han anomenat *Muntanya Mística*, mostra la regió de formació estel·lar anomenada *Nebulosa Carina* amb uns detalls i una bellesa sense precedents.

Tot i que la imatge ja és accessible per Internet (<http://hubblesite.org/>) veure-la en gran mida (més de 2 m d'alçada) n'augmenta l'espectacularitat.

Defensa de la muntanya

20 anys de Mountain Wilderness de Catalunya

Aquest any es compleix el vintè aniversari de Mountain Wilderness de Catalunya. Aquesta entitat, que agrupa els alpinistes de tot el món en defensa de l'alta muntanya, celebrarà el proper dimecres 2 de juny a les 7 de la tarda a la sala d'actes del Centre Excursionista de Catalunya l'Assemblea General Ordinària. Aquest mateix dia, i després de l'assemblea, es farà la presentació del llibre *Muntanyes verdes, 20 anys de compromís*, que s'ha publicat amb motiu dels vint anys de Mountain Wilderness de Catalunya, a càrrec dels seus principals autors: Joan Cervera, Josep Sicart, Jordi Quera i Joan-Marc Passada.

Wilderness vol dir 'naturalesa salvatge no modificada per l'activitat de l'home'. Mountain Wilderness (alpinistes de tot el món en defensa de l'alta muntanya) és una associació oberta a tothom, sense finalitat de lucre, que ha nascut per defensar l'entorn muntanyenc i, per tant, de promoure una reforma de la cultura alpinística d'acord amb l'esperit *Wilderness*.

L'entitat va néixer el mes de novembre de 1987 quan el Club Alpí Acadèmic Italià i la Fundació Sella van presentar a Biella (Itàlia) la proposta per determinar l'estat actual de degradació de l'entorn muntanyenc i de les amenaces mundials a la *wilderness*. En els debats van participar alpinistes de totes les nacions i com a resultat dels treballs fou redactat un document final, la Tesi de Biella, amb què s'esta-

bli el naixement de l'associació, els seus objectius i finalitats. En aquesta mateixa assemblea es van elegir 21 garants, responsables de promoure arreu les iniciatives i objectius de Mountain Wilderness. Els objectius de l'entitat són els de protegir els darrers llocs sense contaminar i els recursos naturals de la muntanya; recuperar zones compromeses que encara es puguin salvar, i promoure el creixement de la consciència mediambiental de tothom que estigui relacionat amb la muntanya.

Mountain Wilderness de Catalunya sorgeix a iniciativa de Jordi Pons, garant de l'associació internacional, el 19 de juny de 1989 en el marc d'una reunió constitutiva a la seu de la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya.

Antonio García Picazo o l'elegància de l'escalada

«Jo no necessito una entrevista perquè les meves vies parlen per mi».

ROGER ROVIRA

Nascut a Tarazona de la Mancha (Albacete) fa 53 anys, des de molt jove n'és va traslladar amb la família a Barcelona. És un dels aperturistes en roca més prolífics de la seva generació, amb nombroses vies a diversos massissos com el Pedraforca, els Ports i els Mallos de Riglos; però especialment a Montserrat, on visqué alguns anys com a guarda del Refugi Vicenç Barbé, i al congost de Mont-rebei al Montsec. Darrerament ha redescobert la vall d'Ansó, al Pirineu aragonès, on ja porta una dotzena d'itineraris inaugurats. Cal destacar la seva afició a escalar en solitari, passió en la qual obre vies de molta anomenada, com les dues Picazo al les parets nord del Pedraforca i també a la paret de l'Aeri de Montserrat, la Fisura Picazo al Tozal, les de Mont-rebei, la Sud de la Maladeta i també repeticions en solitari. Tot plegat, una llista molt extensa.

És coneguda també la seva dedicació a escriure guies d'escalada, que omple amb acurades ressenyes biogràfiques i retalls d'història de l'escalada de la qual n'és un gran coneixedor. Ha publicat els següents títols: *Montserrat, las mas bellas ascensiones* (1981); *Ensayos y escaladas en solitari* (1987); *Escaladas al Montsec, Mont-rebei* (1987); *Guia de escaladas en Montserrat* (1997); *Mont-rebei, biografía alpinística 1970-1995* (1997); *Escaladas en el valle de Ansó* (2007) i *La alquimia del alpinismo* (2008).

¿Antonio què representa per a tu la serra d'Alano?

Més que la serra de Alano, la vall d'Ansó. Representa la darrera descoberta que he fet al Pirineu. Hi he trobat moltes parets verges on he pogut gaudir de la meua trajectòria. Hem estat allà quatre anys escalant pràcticament sols. Jo vaig anar a la vall d'Ansó quan estava treballant el segon volum del llibre *Viaje descriptivo pasional a los fantásticos escenarios rocosos del Pirineo*. Arribo al bar d'Ansó, que és un bar preciós, i li dic a la noia del bar: «Les ressenyes», i ella em diu: «¿Què és això?». «Doncs les ressenyes d'escalada, que això és ple de parets» (¡30 parets diferents!) «¿Què és això?» Jo li

dic que «vies», i ella diu: «Bah, aquí ve gent i s'enfila per una aresta...» I vaig anar al peu d'una paret de 250 m, la futura via *El Espíritu del Bosque*, i no trobo res d'obert, i no l'he apuntada... ja porto 12 parets verges...

¿Com recordes la teua primera escalada?

La recordo molt encantat. Va ser al Figueró, la via *Jovis*. Jo havia fet moltes excursions, jo no sóc com els nois d'avui dia que fan 6a el primer dia, en un boulder, i al cap d'un mes ja fan 7a... i ja són en aquest món artificial. Hi ha nois que s'enganxen... és un tema que a mi no em preocupa. A qui veritablement li agrada la muntanya, a

qui la porta a dins, comenci per on comenci, acabarà anant a la muntanya.

En el teu llibre *Ensayos y escaladas en solitari* presentes una faceta que ha estat una constant al llarg d'aquests anys: l'escalada en solitari. ¿Què et va moure a començar-hi?

Jo sempre he estat un personatge una mica místic, tinc un rampell d'anacoreta, perquè m'agrada anar sol a la muntanya. Suspenso que el dia que deixí d'escalar no em parlareu amb ningú i me n'aniré a l'Himàlaia. Jo he viscut quatre mesos en una ermita, esplaïant-me amb el paisatge. A mi m'agrada molt llegir, jo m'he fet una biblioteca de muntanya molt interessant, amb nombrosos títols en francès i en italià, que són els millors...

En el mateix llibre relates una oberatura en condicions bastant extremes a la paret sud de la Maladeta, però no et coneixem gaires aventures hivernals. ¿És una mena d'escalada que no t'atrau?

Bé, perquè no he tingut mitjans, no he tingut accés. Ja la tercera hivernal que intentàvem va sortir molt malament i ho vaig deixar. Jo faig escalada en roca, jo només lluito en un front. L'escalador d'avui dia penso que és una ànima en pena perquè vol fer Himàlaia, vol fer parets de 2.000 m en una tarda, vol fer glaç, vol fer Dry Trolling, vol pujar a l'A-neto corrents en una hora... l'escalador d'avui dia lluita en molts fronts, jo només lluito en un front, de roca... i sol.

Parla'ns del que va significar obrir la *Valentín Casanovas* a la paret de l'Aeri de Montserrat.

Tenien 18 anys, agafàvem el tren i baixàvem a Monistrol i anàvem a Montserrat... És que quan la vam obrir només hi havia tres vies a l'Aeri: la Pani-TIM, l'Anglada i la GESAM. Et parlo de l'any 76. Va ser una cosa molt innocent. Vam obrir aquesta via en tres caps de setmana... Va ser l'època més guapa perquè l'espai i el temps no existien. Marxàvem d'aquí el divendres a la tarda i anàvem a Montserrat i fins al dilluns a les 8 no hi havia cap més món, cap més espai i cap més temps que no fos

sera allà, a Montserrat. No sabem que obriem la *Valentín*, però no sé que ha passat que s'ha convertit en la via més famosa, perquè tothom em fa el conyàs amb aquesta via... (*riu*).

¿Què significa per a tu aquest massís que va ser casa teua durant un temps i un indret on has fet tantes escalades?

Montserrat és una cosa molt difícil d'explicar en una frase... són unes roques úniques, fantàstiques. L'escalada en si té una connexió neuronal amb el món místic, i a Montserrat això és on més se sent i on més es viu, del món interior de Montserrat, és una muntanya interior. La muntanya és això: un misticisme interior. Avui tot està encarat a l'escalada heroico-suicida...

¿Quina és la teua opinió del reequipament, sobreequipament o neteja de vies d'escalada que han esdevingut clàssiques i tenen ferros vells?

L'escalada és una cosa d'autèntics torracollons. S'ha convertit en un esport de torracollons, perquè abans no hi havia vies superequipades, i ara les han netejades... abans eren un A1 i ara s'han convertit en vies extremes d'artificial perquè han vingut quatre savis... i unes vies les equipen més i d'altres menys, i aquí és on això és un esport de torracollons per a tothom.

Però tu t'ho passes bé escalant...

Jo no escalo, jo passejo. Dir-me que escalo és com insultar-me. Jo no sóc escalador. Ara l'escalada és un món molt artificial. Fixa't només amb el que s'està fent amb el circ dels xutimils. ¡Això és vergonyós per a la muntanya, per al veritable alpinisme! Jo, del que estic més orgullós és de l'elegància en què he obert les meves vies. Jo he obert moltíssimes parets verges... estic en boca de molta gent... tinc publicats set llibres; però a mi això és una cosa que no m'afecta gens, perquè jo estic fora del cercle dels torracollons. Leslie Stephen al 1860 reivindicava el dret de practicar l'alpinisme «només per plaer». ¡Això és fantàstic! Però del que n'estic més orgullós, és d'haver escrit aquest llibre: *La alquimia del alpinismo*...

El Montclar pels Carcaixells d'en Dalmau

- Can Llauredó
- Pas de la Miloca
- Pont penjat
- Coll de Ceps
- Montclar

El Montclar és un cim de 417 m d'alçada al massís d'Ardenya (Baix Empordà), que s'aixeca entre les valls formades pels torrents de Solius i del Vilar. Hi ha diverses rutes que porten al punt més alt d'aquesta muntanya, però no hi ha dubte que la més espectacular és la que recorre els Carcaixells d'en Dalmau. Es tracta d'una carena granítica, on es poden trobar tota una sèrie de bonyes que reben noms tan suggeridors com: Teto, Escanail, Suro, Roca Llisa, Bec, Punxa o Enforcadura. Són uns relleus que s'han d'anar superant amb l'ajuda d'instal·lacions artificial fixes, com ara cadenes, cables i cordes, sense deixar al marge un pont penjat

ALFRED MONTSERRAT

ALBERT MARTINEZ

que permet creuar damunt d'un profund tall que separa dos blocs rocosos. És recomanable portar aigua, especialment en el dies de més calor, ja que no se'n troba en tot el recorregut.

Itinerari:

0:00 h Entre Llagostera i Santa Cristina d'Aro, poc abans d'arribar a aquesta última població, a la dreta s'inicia una carretera que porta a Solius. No es triga a veure el mas Pla. Davant mateix, una pista porta a can Llauredó, on es pot deixar el vehicle. Es comença a caminar per una pista de sauló. Aviat s'arriba al menhir que porta el nom de la casa. Aquest monument prehistòric ja era conegut el 1677; la curiositat és que està format per un tipus de granit que no es troba a la zona.

0:20 h El camí penetra en una zona boscosa. De cop fa un gir a l'esquerra amb una pujada pronunciada. S'avança paral·lel al torrent de Penyella fins a arribar a una bifurcació. El camí ample segueix endavant, però per la dreta s'inicia un corriol que travessa el torrent per un petit pont conegut com el pas de la Miloca. Comença una forta pujada dins del bosc.

0:40 h Després de deixar endarrere una altra bifurcació que porta a una

senzilla via ferrada, s'arriba a un petit cim coronat per una senyera. A la roca hi ha una imatge dedicada a Sant Francesc. A partir d'aquest punt, situat al peu d'una escarpada muralla rocosa, comencem a avançar amb l'ajuda d'unes cadenes fixades a la pedra.

0:55 h Pont penjat. Es tracta d'una construcció metàl·lica bastant rovellada per l'acció dels agents meteorològics, però que no ofereix cap tipus de perill, sobretot si es passa de manera individual. Tot i això, hi ha uns cartells que prohibeixen el pas i donen la responsabilitat als usuaris. Tot seguint les marques de pintura blanca sobre la roca, es van succeint una sèrie de trams, amb pujades i baixades, que es van superant amb l'ajuda de diversos tipus de passamans.

1:10 h Després de davallar pel pas de la Canaleta es localitza una fita que dona pas a un camí en forta baixada. És per aquí per on s'ha de tornar a can Llauredó.

1:20 h Es continua la carena dels Carcaixells fins a assolir un coll. Una mica més enllà es va a parar a una pista que s'ha de continuar en pujada fins al coll de Ceps. Aquest punt és un important nus d'itineraris del massís de l'Ardenya. Per la dreta, un pal indicador assenyalava la direcció al Montclar.

El pont penjat a la carena dels Carcaixells.

1:45 h Cim del Montclar. La vista és àmplia, especialment si el dia és net. Sota el cim hi ha diverses plaques de centres excursionistes i una petita capella excavada a la roca dedicada a Sant Bernat de Menthon. La part més alta de la muntanya està ocupada per una senyera.

2:20 h S'ha de retornar fins al punt abans esmentat, al peu del pas de la Canaleta, per agafar, a la dreta, el camí de baixada i que en uns quaranta minuts ens durà fins al punt d'inici d'aquest itinerari.

3:00 h Can Llauredó.

Temps de camí:
3 h

Desnivell:
+450 m (acumulats).

Dificultat:
Cert nivell de dificultat.

Cartografia
Baix Empordà.
Institut Cartogràfic de Catalunya.
Escala 1:50.000.

¿T'estimes la Muntanya?
Doncs, et donem el seu telèfon:
933 152 311

Quan li truquis, felicita-la pels seus 40 anys
(1970-2010)

Truca ara, subscriu-t'hi i aprofita aquests avantatges:

6 números +
frontal Petzl TIKKA PLUS ²

24 €
(enviament gratuït)

TIKKA PLUS ²

- Llanterna frontal 1 LED potent, 1 LED vermell i cinc modes d'il·luminació (3 fixos, 2 intermitents)
- 2 fonts lluminoses: 1 LED blanc potent (50 lúmens) i 1 LED vermell per a visió nocturna o senyalització.
- Autonomia de 140 hores.
- Valorada en 36 €

Números endarrerits ¿Te'n falta cap?
Oferta especial **6 números 18 €**

Centre Excursionista de Catalunya

De dilluns a divendres, de 9:00 a 13:00 i de 16:30 a 21:30.

Paradís, 10 i 12 - 08002 Barcelona - www.cec.cat

Jo també vull assaborir pobles
amb encant, acaronar
paisatges naturals, escoltar
rius i llacs, explorar rutes, practicar
esports...

Jo també vull sentir Lleida
per vacances i caps de setmana.
I tu?

**Jo també.
Del Pirineu a la Plana.**

AVE

**JO TAMBÉ
VULL SENTIR
LLEIDA**

Tren de la Garrafeta Foto: Oscar Urgellés

Diputació de Lleida
Patronat de Turisme

www.lleidatur.cat

Patrimoni mundial | Turisme actiu | Rutes culturals | Gastronomia | Pobles amb encant